Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЭАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...ай 1921 оной
21-һээ гарана.

№ 175 (18198)

1989 оной июлиин 30, воскресени

Сэн 3 мүн.

...ҮДӨӨ АЖАХЫН ҺАЛБАРИДА АНХАРАЛАА ЕХЭЭР ХАНДУУЛХА

...-гай Генеральна ...ССР-эй Верховно ...лэгшэ М. С. Горбачев ...гаргуурта дайвалгаан Федерацийн ...нууд болон автономнуудай хүрэлцэгшэдэй июлиин ...ыда тохёолдоһон ...нгаа ургаса хүдөрөө ...одукци үгүрэндэ ...болбосоруулгые, ...уудай болон хүн ...малые тэжээлээр ...уулзалгын үедэ ...н байгаа.

...ааер В. П. Никонов ...хэз. Мүнөө орон ...ын ургаса сэгнэгдэгүй байнабди. ...овинада, Хойто ...нуудта, Түбэй ...тэ нютагуудта, ...СФСР-эй түбэй ...вида, Белорусийн республикин ...бусад ургамалай ...йн ургаса гаргаа тэмдэглээ.

...оги, экономическэй шэнэ түхэл ...хэрэглэжэ, олон ...д арендээ ба подрядна коллективүүд урда тээнь үшөө хэзээдэшье ургуулаагүй һайн ургаса абаба. Колхоз, совхозууд терэ гүрэндэ худалдалгада эдэбхитэйгээр хабаадажа байна.

Гэхдээ хамта Башкирай, Челябинска, Омско, Курганска, Новосибирскэ, Свердловско, Пермскэ болон бусад зарим областьнуудай, республикануудай нютагууд ган гасуурта дайрагдажа, ехэ гарза хохидолдо оробо. Тиихэдэ олон тоото ажахынууд һүүлэй хоёргурбан жэл удаа дараалан ган гасуурта дайрагдажа байна. Эдэ бүгэдэнөө уламжалан, тэдэнэй худэлмэридэ ехэ бэрхэшээл түбэгүүд тохёолдоо. Эгээл тиимэһээ эндэ түсэбөөр хараалагдаһан хэмжээнэй продукци абтахагүй байна. Энээнһээ уламжалан, нютаг нютагуудта, мүн түбэ хойшолуулашагүй хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй.

КПСС-эй обкомуудай нэгэдэхи секретарьнар: Омско — Е. Д. Похитайло, Челябинска — Н. Д. Швырев, Башкирай — Р. Х. Хабибуллин, Курганска — А. Н. Плеханов, Свердловско — Л. Ф. Бобыкин, Тюменскэ — Г. П. Богомяков, Пермскэ — Е. Н. Черныш...ов, Томско — В. И. Зоркальцев, Вологодско — В. А. Купцов, Удмуртын — П. С. Гришенко, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ С. Н. Булдаев, Новосибирскэ областной Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ В. А. Боков мүнөө тохёолдожо байһан оршон байдалда худее ажахын жэлэй гол асуудалнуудые, нэн түрүүн малшадай тогтуурритай һайн худэлмэрие хангалгада хабаатай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан байгаа.

Е. И. Сизенко, Е. К. Лигачев, Л. А. Воронин, П. И. Мостовой, В. С. Павлов, П. А. Паскарь мүн лэ уулзалга дээрэ үгэ хэлэбэ.

Уулзалгын түгэсхэлдэ М. С. Горбачев үгэ хэлээ. Тэрэ иигэжэ мэдүүлбэ: Сагай ураларилай тааламжагүй байдалай тохёолдоһонһоо уламжалан, сэхыень хэлэхэдэ, тон хүшэр бэрхэшээлтэй сагай тохёолдожо байһан РСФСР-эй республикануудай, областьнуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй хеерэлдэхээ урилһан байгаабди. Ороной томо ехэ, гол шухала индустриин түбүүдэй оршодог,— металл, нефть, газ, машина бүтээлгын ба бусад промышленна продукци үйлэдбэрилэн абадаг түбүүдэй байрладаг нютагуудтахи байдал тухай хеерэлдөөн болобо.

Эдэ районуудтахи, колхоз, совхозуудай агропромышленна комплексын бухы предприятинуудай, эмхинүүдэй тогтуурритай һайн худэлмэри хадаа ехэ политикын асуудал болоно. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэрэ олон миллион хүнүүдэй аша түһэдэ хабаатай байна. Энэ зонын аграрна секторэй тон бага гарза хохидолтойгоор тохёолдоһон байдалһаа гарахынь тула бидэ алишье талаарнь тэдэнэртэ түһалхын тула бухы юумэ хэхэ ёһотойбди.

Энээнтэй дашарамдуулан, ямар хэмжээ ябуулганүүдые бэелүүлэгдэнө? Ган гасуурһаа уламжалан, ургаса дутуу абабашье, үндэр баян ургасын ургуулагдаһан районуудһаа продукци шадаал һаа ехээр абаха ёһотойбди. Энээнэй тула эмхидхэлэй ба ажахын ехэ худэлмэри ябуулха, тарялашадай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэ анхаралаа хандуулха шухала.

Тиигэбэл хүн зонние эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангахын тула бухы арга боломжонуудаа гүйсэд дүүгэнээр хэрэглэжэ болоно.

Ниитын сектортэ, эрхэтэдэй үмсын ажахынуудта адуунһа малай тоо толгойе хороохогүйн тула тэжээлэй нөөсэнүүдые хаа хаанагүй элбэг дэлбэгээр хуряажа абахые ороддохо ёһотойбди. Ушарынь юуб гэхэдэ, тус һалбарида алдагдаһан хараа байдалые һэргээхынь аргагүй байна. Энээнэй тула ехэ саг, ехэ гаргашанууд хэрэгтэй. Иимэ эрхэ байдалда малай үбэлжэлгэдэ эртээнһээ бэлдэхэ, хүн зонние малай тэжээлээр хангаха гээшэ продукци үйлдбэрилгые үрэ тугсеер эрхилхэ эгээл богони зам болохо байна. Хаа хаанагүй хартаабха болон овощ хуряажа, бэлдэжэ абалгада анхаралаа хандуулха хэрэгтэй.

Нютаг нютагуудта бухы нөөсэнүүдые, арга боломжонуудые гүйсэд дүүрэнэр хэрэглэхэ шухала гэжэ М. С. Горбачев уулзалгада хабаадагшадай анхарал хандуулба. Тиигэбэл ондоо тээһээ тэжээл бэлдэржэ ябагшаһаа бата найдамтай, үнэгүй байха юм ааб даа. Энэ талаар хото городуудай ажалшад түһалха зэргэтэй. Хангалтагүй сагай ураларилай тохёолдоһон нютагуудай агропромышленна комплексын асуудалнууд Россин Федерацийн, ССР Союзай правительствануудай, КПСС-эй Центральна Комитедэй гол анхаралда табигдаха ёһотой. Эдэ нютагуудта бодото түһаламжа үзүүлхэ шухала. Энэнь мүнгэн һангай ба материально-техническэ нөөсэнүүдые һомолгодо, зарим ажахынуудта үрэһэ хүрэнгэ, эдеэ хоолой урьһаламжа, холимог тэжээл үгэлгэдэ хабаатай байна.

Таряалан болон фермэнүүдтэ худэлжэ байһан, арендэ болон ажахын тоосоое нэбтэрүүлжэ байһан хүнүүдтэ анхаралаа хандуулха, колхоз, совхозуудай ёһотой һайн ажахын ажал ябуулгын эрхэ байдалые байгуулха хэрэгтэй. Партийна, совет органууд, партийна эхин организацинууд, хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд ажалша коллективүүдтэ худэлмэрэз улам эршэмтэйгээр ябуулха уялгатай. Хүн бүхэн ажал хэрэгээ эршэмтэйгээр, харюусалгатайгаар ябуулха ёһотой.

(ТАСС).

ЭРХИМЛЭГШЭД ЭЛИРЭЭ

Республикын промышленна барилгын, транспортын, хэлхеэ холбооной, худалдаа наймаанай, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай арбан хоёрдохи табан жэлэй даабаринуудые урагшатайгаар бэелүүлхэ талаар социалис мүрысөөнэй 1989 оной түрүүшын хахад жэлэй дүнгүүдые КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, республикын профсоюзуудай совет, ВЛКСМ-эй обком хаража үзэбэ. Иимэ коллективүүдые түрүү һуурида гараһанда тооложо, дамжуулгын Улаан тугуудые барюулха гэжэ тогтообо.

МАШИНА БҮТЭЭЛГЫН БА МЕТАЛЛ БОЛБОСОРУУЛГЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДҺАА:

«Теплоприбор» завод.

ГОРНОРУДНА ҺАЛБАРИИН ПРЕДПРИЯТИНУУДҺАА:

СССР-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Ажалай Улаан Тугай орденто Эдэ...ын вольфрам-молибденэй комбинат.

МОДО БЭЛЭДХЭЛГЫН, МОДО БОЛБОСОРУУЛГЫН БА ТҮЛИШЫН ҺАЛБАРИИН ПРЕДПРИЯТИНУУДҺАА:

Ойморой мебельнэ фабрика.

ХҮНГЭН БА НЮТАГАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ПРЕДПРИЯТИНУУДҺАА:

Нарин сэмбын комбинат.

ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ПРЕДПРИЯТИНУУДҺАА:

Улаан-Удын хилээмэнэй комбинат.

НИИТЭ БАРИЛГЫН ЭМХИНҮҮДҺЭЭ:

Үйлэдбэрийн «Буряятгражданстрой» нэгэдэл.

ЭНЕРГЕТИЧЕСКЭ ПРЕДПРИЯТИНУУДҺАА:

Урда зүгэй электрическэ сетьнүүд.

БУРЯАДАЙ ОЙН АЖАХЫН ТЕРРИТОРИАЛЬНО-ҮЙЛЭДБЭРИИН НЭГЭДЭЛЭЙ ПРЕДПРИЯТИНУУДҺАА:

Баргажанай онь...оруулагдамал лесхоз.

БАРИЛГЫН ИНДУСТРИИН БА БАРИЛГЫН МАТЕРИАЛНУУДАЙ ПРЕДПРИЯТИНУУДҺАА:

Улаан-Удын шэлэй завод.

ХАБСАРАЛГЫН ТУСХАЙЛАГДАМАЛ ЭМХИНҮҮДҺЭЭ:

«Водрем-100».

ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ ПРЕДПРИЯТИНУУДҺАА:

Хойто-Байгалай районой хэлхеэ холбооной узел.

ХҮН ЗОНОЙ АЖАҺУУДАЛАЙ ХҮ...ЭГЛЭМЖЭ ХАНГАДАГ ПРЕДПРИЯТИНУУДҺАА:

Оёдолой үйлэдбэрийн «Буряятшвейбыт» нэгэдэл.

ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ПРЕДПРИЯТИНУУДҺАА:

Рознично худалдаа наймаанай «Промтовары» нэгэдэл.

ХЭБЛЭЛЭЙ, ПОЛИГРАФИИН БА НОМОЙ ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ТАЛААР ГҮРЭНЭЙ КОМИТЕДЭЙ ПРЕДПРИЯТИНУУДҺАА:

Кабанскын районно типографи.

ПРОЕКТНЭ ЭМХИНҮҮДҺЭЭ:

Проектнэ «Буряятагропромпроект» институт.

Геолого-шэнжэлэлгын, автомобильна, түмэр замай транспортын, гэр байрын-коммунальна ажахын, ажахынуудтаа ...ордын «Буряятскагропромремонт» нэгэдэлэй предприятинуудай республиканска социалис мүрысөөнэй гуримуудые дүүргээгүй үшарһаа түрүү һууринуудые олгогдоогүй.

...ЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ — ЭРШЭ ДЭЛИСЭ!

ТАБАН ЖЭЛ: ажалай түрүүшүүл хөөрэнэ

...наа, һаянайл шухала худэлмэрээ эхилбэ. Иимэрхүү ябадалые буруу гэжэ тоолохо байнаб. Үнэндөө нимэ хүлеэлгэнһээ биратай үрэ дүн гарадаггүй бшуу. Хараадшье үзэл даа. Үбһэндөө ороётожо ороод, худэлжэ ябахадашни, хуряа бороон зааталгүй һаатуулха, тиинһээр байтаршни таряа хуряалга хүрэжэ ерэхэ. Иимэ юумэнэй тохёолдоходо, ажахыда үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын худэлмэри үнжагайрһаар, аяар сентябрь һарын һүүл болотор үргэлжэлдэг байна ха юм.

Иигэжэ абтаһан үбһэнэй ямар шанартай байдагынь мэдээжэ ааб даа.

Минии хүтэлбэрилдэг звено һүүлэй жэлнүүдтэ үбһэ тэжээл бэлэдхэлгээ ходо эртүүр эхилдэг заншалтай болонхой. Тиигэжэ бидэ бухы нөөсэлһэн үбһээ 1-дэхи, 2-дохи классай шанартайгаар тушаадагбди. Энэшье жэлдэ манай бишыхан коллектив июлиин 13-да нуга сабшалан дээрээ гараһан байна.

Звенодо Галсановай бууса гэжэ нэршэгдэ 102 гектар уһалагдадаг сабшалан даалгагдажа үгтэнхэй. Бидэ энэ үргэн талмайгаа хабарай, зунай эхин һаранүүдай туршада шадаха соогоо уһалаабди. Тэрээнһээ гадна апрель һара соо газарайнгаа хүрьһэндэнь минеральна үтэгжүүлгэ оруулһан байнабди. Нуга сабшалангаа сэбэрлээбди, уһалуурнин хаалта, һубаг ханаабуудаа бэлдээбди, хабартаа хүрьһэнэй дээгүүрхие борнойлообди, каток шэрэжэ, үтэгжүүлгэ оруулаабди. Энэ жэлдэ хэды гаи гасуурай болоошье һаань, нимэ тодорхой худэлмэри ябуулһанай ашаар түсэбөөр хараалагдаһан ургасаяа абажа шадаха ёһотойбди. Бидэ байгша ондо 1734 центнер үбһэ бэлэдхэжэ түшааха даабаритайбди. Энэмнай гектарай дунда зэргээр 17 центнер болоно.

Нийтынгээ һүрэг мелда тэжээл бэлэдхэжэ абаха халуун хаһа орожо, ажахынуудай малай фермэнүүдэй захаар томо һүрмүүд жэрылдэн харагдажа эхилбэ. Мүнөө Улаанай колхоздо үбһэ хуряалгада хабаадажа байһан звено бухэн абаһан түсэбтэ уялгануудайнгаа гурбаной нэгэ хубие бэелүүлбэ.

— Манай звено 9 хүнһөө бүридэнэ. Июлиин нэгэндэ үбһэндөө ороһоор мүнөөдөө 600 центнер һайн шанартай үбһэ сабшажа, һүри болгобобди. Байгша ондо ногоон һайн. Намаг...тай, набтар газарай ногооной ураса һайн,—гэжэ тус ажахын түрүү звенов даагша Д. М. Буянов хөөрэнэ.

Доржи Михайловичай энэ звено һордын заимхада тэжээл бэлэдхэжэ байнхай. Ургаһан ногооннинь нээрэшье үндэрөөр, бүшмэгөөршье ураннхай, хажуугаар сабшахада хаядаһа һайнтай гээшэнь! Мүн үндэр, добуун газарайшье ногоон ябала һайн байһыень морин косилкаар үбһэ сабшажа ябахыень хараһан, фотозураг буулгажа абаһан байнабди.

Уланай колхоздо байгша ондо гушаад мянган центнер үбһэн хуряагдаха юм. Мүнөө ажахыда байгуулагдаһан үбһэ хуряагшадай 19 звено нараталь удэрнүүдтэ урдаа табиһан зорилгоёо богони саг соо хэжэ дүүргэхын тулада эртэ углөөнһөө эхилээд, удэшын харанхы болотор эршэмтэйгээр худэлнэ. Һүүлэй мэдээгээр, түрүү звенонууд 600—700 центнер үбһэ суглуулжа, һүрилөөд байнхай. Звено бухэн 1800 центнер үбһэ хуряажа абаха даабаритай юм.

— Манай звеногой гэшүүд — морёор үбһэ сабшагшад В. М. Очиров, Б.-М. Б. Очиров, үбһэ тармагшад Сергей Очиров, Эрдэни Базаров, трактурист Иван Пилюгин, бухал табигшад Анатолий Шардаев, Гарма Очиров, Сергей Черных, һүри хаягшад Владимир Молчанов, Владислав Шардаев гэгшэд иланганаа һайнаар ажаллажа, сабшагдаһан үбһээ гээлтэ хоролтодо оруулаигүй абахые ороддоно, —гэжэ звеновод даагша Д. М. Буянов хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.

Үбһэ тажээл хуряажа абагшадаа амтатайгаар шанагдаһан эдеэгээр хангахын, халуун хилээмээр хүндэлжэ байхын (хилээмээ еерее баридаг) түлее тогоошон эхэнэр Д. Ш. Шардаева ехэ оролдолго гаргана.

Ажахын үбһэ хуряагшадай звенонуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нүхэд Д. М. Буянов, В. П. Бубеев, С. Р. Аршанов, З. Р. Будаев гэгшэлэ хүтэлбэриллэг звенонуудай үбһэшэд түрүү һуури эзэлжэ ябана.

Ниитын малда үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абаха тусхай һара июлиин 17-һоо августын 17 болотор районой ажахынуудта соносхогдонхой. Һарын туршада ажахынуудые шефтээ абаһан предприятинуудай, эмхи зургаануудай коллективүүд туһаламжа үзүүлхэ зэргэтэй гээд партийно-ажахын худэлмэрилэгшэдэй суглаан дээрэ уялгалагдаба. Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ эрхимлэжэ гараһан звено болон түрүүшүүлдэ КПСС-эй райкомой, арадай депутатуудай районно Советэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамота барюулагдаха юм.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. В. М. Очиров морин косилкаар сабшажа ябана. 2. Владислав Шардаев, Доржо Буянов гэгшэд һүри хаяна.

Авторай фото.

НОГООН ГУРИЛАЙ УРАСХАЛ

Иигэжэ бэшэхэдэ тиимэшье ехээр үлүүдхэгдэһэн хэрэг болохогүй гэжэ һанахаар. Юуб гэхэдэ, Дзержинскийн нэрэмжэтэ совхоздо АВМ-0,65 түхэлэй хөөр агрегат үдэр һүнигүй худэлгэгдэжэ, витаминтай ногооной гурил таһалгаягүй гаргажа бейна гэхэ гү, али ёһотойл ногоон гурилай урасхал урадхуулна.

Июлиин 10-һаа хойшо 600 гаран центнер ногооной гурил мэшээглэгдэжэ, складуудта оруулагдаа.

Иимэ тэжээл бэлэдхэдэг эндэхи звеное дүршэлтэй механизатор А. С. Пономарев хүтэлбэрилдэг. Тэрээнтэй суглаа АВМ агрегадуудай машинистнүүд А. Ф. Паньков, Г. С. Пономарев, ногоон гурилые гранул болгодог агрегадые худэлгэдэг А. А. Паньков, А. Л. Афанасьев, мүн тэдэнэй туһалагшад ажаллана.

Агрегадуудта хэхэ ногооень трактурист И. В. Конечныз КСК-100 түхэлэй комбайнаар сабшажа үгэнэ. Хэршэмэл ногоое трактор, автомашинануудыг зөөдэг юм.

Эдэнэр булта үйлэдбэрилһэн продукциингаа зэргээр, тэрэнэй шанарай ёһоор ажахытаяа эсэсэй тоосоо хэжэ, түлөөһөөр абаха байна. Бүхыдэнь 500 тонно тиимэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбтэй.

В. БОРИСОВ.

Бэшүүрэй район.

...АНАҺАН ХЭРЭГНАЙ БҮТЭСЭТЭЙ

...эл бэлэдхэхэ кампани хэзээ...эн байгаагүй юм. Би еерее ...й туршада иимэ шухала кам...далсадаг хадаа иигэжэ хэлэхэ ...б гэжэ һанагшаб. Энэ жэлэй ...лгэ угаа орёо, бэрхэтэйхэн ...лда үнгэргэгдажэ байна. Жэ...сагай ураларилай эрхэ байдал...о, ногооной гараса аалидаһан, ...о ургаса тиимэ һайн гэхын ...мэ үшар дээрэнээ үбһэ хуряал...хоногоор гэдэргээ татагдаа. ...орсод байхадамнай, һүүлэй ...ороһон хура бороон тэжээл ...нэмэлтэ бэрхэшээлнүүдые ...имэ байдалай тохёолдоошье ...хамтын подрядай гуримаар ...звеногой гэшүүд сабшалан дээ...даһан бухыногоогоо саг соонь, ...элтэ хоролтодо оруулангүй...шнартайгаар хуряажа абаха ...шадалаа гамнангүй ажаллажа ...эй, эрхим һайн шанартай үбһэ ...бахал гээ һаа, сабшалангай но...сэсэлэжэ, набша намаагайнь ...хэнөөр ургаад байхадань лэ ...ряаха хэрэгтэй гэжэ худеегэй ...йн мэдэдэг гээшэ. Тиимэһээ ...ни эрхэ байдалда июлиин 5— ...нонгуй үбһэндөө ороожо, тон ...н голой эрье шадарай ногоое ...ахада тсарамжатай гэжэ бидэ ...к. Эгээл энэ үедэ хуряагдаһан ...отинаар, витаминуудаар элбэг ...Тэрээнһээ гадна һайн жэлэй ...ь һаань, зун эртүүр сабшаһан ...хэнээ ногоонь намар дахин ...өрэгүй ха юм. Адууһа малаа...эдэнь һайн байха ушартай.

...й ган гасуурые хараада абаһан ...бшэдэй олохон звенонуудай ...ногоое үшөө һайса ургаг ...ые болотор хүлеэжэ һууһа...центнер үбһэ бэлэдхэжэ түшааха даабаритайбди. Энэмнай гектарай дунда зэргээр 17 центнер болоно.

Һүүлэй дүнгеер коллективнай 62 гектар газарай ногоо сабшажа, тэрэнэйнгээ 50 гектарьень хуряахадаа, дун хамта 1200 центнер үбһэ һуриһэн байха юм. Иигэжэ сабшалангай гектар бүриһее 24 центнер ургаса хуряагдеба.

Манда тэжээл түргэн саг соо бэлэдхэхэ элдэб тухэлэй техникэ гүйсэд бии гээшэ. «Беларусь» тухэлэй 4, Т-150 тухэлэй нэгэ, Т-25 тухэлэй тракторнууд. Тракторна 3 косилка, 2 тармуур, үбһэ бухал болгодог, сомоо табидаг тусхай тухэзрэлгэнүүд бии. Эдэ орёо оньһон техникэ худэлгэжэ шадаха шадабаритайшуул звенодомнай олон юм. Тэдэнэрэй дундаһаа дүй дүршэлтэй механизаторнууд Мартемьян Леонтьевич Пахомов, Василий Бородавкин, минии хүбүүн, коммунист Сергей Анатольевич Гончаров, залуушуул соохоо комсомолой гэшүүн Александр Пахомов гэгшэдые оисолон дурдамаар байна.

Бидэ энэ сабшалангайнгаа ургасыень хуу хуряажа дүүргэнээр, үбһэшэдэй ондоо звенодо бухы техникэтээ ошожо хамнал...сахабди. Һүүлдэнь таряа хуряалга соо звенонай еенэдее амяараа боложо, һолоомо бэлэдхэхэ ёһотой.

Коллективнай бишыхан юм. Ороёдоол найман хүнһее бүридэдэг. Бултадаа механизатор мэргэжэлтэй хүнүүд. Тиимэһээ бидэ саашадаа арендэ подрядай гуримда орожо, газар уһаяа, техникэ, машинаяа еенэдтее дэлгэжэ абабал, дээрэ ха гэжэ бодомжолнобди. Энэ түрүү онол аргаар худэлдэг болоходоо, сугтаа худэлдэг нуходни ажалдаа бүри ондоогоор хандадаг болохо байна бшуу. Тиихэдээл һанаһан хэрэгнай бүтэсэтэй байха ха юм.

А. ГОНЧАРОВ,
Загарайн районой «Дружба» совхозой үбһэшэдэй звенеое даагша.

ҺҮРИНҮҮД ЖЭРЫЛДЭНЭ

Байгша ондо «Первомайский» совхоздо бухыдее 3282 гектар сабшалан дээрэнээ үбһэн абтаха юм. Тэрэнэйнь 1772 гектар уһалагдаһан газар. Энэ бухы сабшалан дээрэнээ хамтадань 29 мянган центнернээ бага бэшэ үбһэн хуряагдажа абтаха юм.

— Гендуушаг уларилтай хабар-зун байжа, сабшалангаймнай ...ураса бирагүйшэг байна. Һүүлэй хура бороодо ногоон зарим тэды һайжаржа эхилээ. Тэзд үшөө һайса ургахыень хүлеэхэ саг һалаа ха юм даа. Сабшаагүйдэ арга...гүй, саг ошор,— гэжэ ажахын ахамад агроном Д. С. Дашиев хэлэнэ.

— Тамайда уһалагдадаг газар яһала ехэ. Тэрэнээ хабартаа-зундаа һайнаар ундалуулһан байгаа һаа, гандуу жэлдэшье үбһэ һайса абаха аргатай гээшэ аабзат даа. Энэ арга боломжоёо хусэд хэрэглэжэ бираагүйтэй харатай. Юуб гэхэдэ, тоо мэдээнэй ёһоор, ехэнхи сабшалантнай ороёдоол нэгэ дахин, зариманинь лэ хоёр дахин уһалагдаа гэжэ хараналби,— гэжэ хэлэхэдэмни, ахамад агроном нигэжэ нэмэнэ:

— Нээрэшье уһалуурминай ехэ ураашаа ябаагүй. Уһалагаяа нэгэ бага хожомдуулаабди. Эндэ манай еенэдымнай гэм зэмэ бии. Тиигэбэшье уһалуурнин системэнүүдэй районой управленинни...дэй ажалдаа хэрюусалгагүйгеер хандаһанһаань боложо, манай эндэхи уһалуурнин системын хаалта һэтэ буугаад, гол һубаг ханаабууд руу уһан ороогүй, газар уһалха аргагүй болоо.

— Мүнөө болоһон хойно эдэ мэтэн шалтгаануудые дурдахадамнайшье үлүү болохо бэшэ. Ургаһан юумыень һайнаар сабшажа абахаһаа ондоо юу байхаб,—гэжэ ЛМО-гой бригадир Б. Н. Хубухеев хөөрэлдөөндэ оролсоно.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой сабшалан дээрэ үбһэ хуряалгын худэлмэри түлэг дундаа. Механизаторнууд Б. Ш. Дандеров, Л. И. Данилов, Р. М. Иванов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг онь...оруулагдамал бригаденуудта 8—8 трактор худэлгэгдэнэ. Бригада бухэндэ тракторай косилкын 2—3 агрегат ногоо сабшана. 200 гаран гектарай ургаса унагаагдаа. Түрүүшын ербеед һүри бодхоогдоо. Бухыдее 2600 гектарай ногоон тракторай косилкануудаар сабшагдаха юм. Тиихэдэ хонишодой бригаденуудай, һу һаалиин фермэнүүдэй худэлмэрилэгшэдһее бүридэнэн звенонуудай хүсеер үшөө 680 гектар сабшалангай үбһэн абтаха эзргэтэй.

Бригаденуудта ажалай ямараар эмхидхэгдэһые, мүн үбһэшэдэй дунда социалис мүрысөө яажа дэлгэрүүлхэ тухай тааруу зохид гурим дүримэй зохёогдоһые, хүнүүдэй ехэл хүсэл ороёдосотой худэлжэ байһанние харахада, «Первомайский» совхозойхид сабшалан дээрээ ургаһан ногоое һогооборишье улеенгүй, һайн шанартайгаар сабшажа, хуряажа абаха гүйсэд эрмэлэлтэй гэжэ ойлгоо һэм.

Б. ЦЫБИКОВ,
худее бэшэгшэ.

Хэжэнгын район.

ҮШӨӨЛ ЕХЭ ҮБҺЭ АБАХА ААД...

РСФСР-эй Верховно Советэй арбадахи сесси

ЭД БАРАА ЕХЭЭР ГАРГАХА, ШАНАРЫЕНЬ ҺАЙЖАРУУЛХ

РСФСР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Советэй арбадахи сесси хүдэлмэрэ июлиин 28-дэ Кремлиин ехэ ордон соо үргэлжэлүүлэбэ.

Түхэд **В. И. Воротников, Н. И. Рыжков, В. М. Чебриков, А. К. Власов** президиумдэ һуугаа.

РСФСР-эй Верховно Советэй Турүүлэгшэ **Н. М. Грибачев** заседание нээбэ.

СССР-эй Арадай депутатуудай **съездэй захяа заабаринуудтай** зохилдуулан, арадай хэрэглэмжын эд бараа ехээр үилэдбэрилхэ, шанарыень һайжаруулха талаар Россин шедерациин совет болон ажахын оргенуудай бэелүүлхэ зорилгонуудые депутадууд зүбшэн хэлсэнэн байгаа.

Эдэ эд бараа үилэдбэрилэн гаргадаг хүнүүдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ шухала гэжэ депутат **Л. И. Минин** хэлээ. Хэрбээ бухы министерствонүүдэй, предприятинуудай, эмхинүүдэй энэ асуудалые бодомжотойгоор эрхилэдэ байгаа гэ**эшэ** һаань, дэлгүүр дээрэ эд бараан, эдлэл хэрэгсэлнүүд эсбэг дэлбэг болохо байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Нютаг нютагуудта үилэдбэрилэгдэнэн эд бараа хубаарилгые түсэблэлгын асуудалда үгэ хэлэгшэ мүн лэ тогтобо. Мордвадэ үилэдбэрилэн гаргадаһан эд бараае, эдлал хэрэгсэлнүүдые худалдаха наймаанда ехээр гаргаха шухала гэжэ депутат хэлээ. Энэнь элдэб эсын юумэ ендоо тээнэ асаралые аейсуулха, нимэ продукци үилэдбэрилгые үргэдхэхэ талаар ажалша коллективүүдые һонирхуулха байна.

Үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргалгые ехадгэхэ гэ**эшэ** тон шухала удха шанартай байна гэжэ депутат **М. С. Тлехас** хэлээ. Эдэ үилэдбэринүүдые түүхэй эдүүдээр, бүридүүлгын эүйлнүүдээр хангаха шухала гэжэ тэмдэглэбэ. Дэлгүүрые эд бараагаар хангалгада ехэ үүргэ дүүргэжэ шадаха кооперативүүдые хүгжөөлгэдэ тэрэ мүн лэ тогтоже хэлээ. Гадна тэдэнэй ажал ябуулгада ушаржа байһан хангалтагүй үзэгдэлнүүд тухай, дутуу дундануд тухай, кооперативна хүдэлөөндэ тохеолдоһон дутагдалнуудые усадхан зайсуулха хэрэгтэй гэбэ. Тэд тус хэмжээ ябуулгые хэзээнһээ, хайшан гэзэ нэбтэрүүлбэл, һайн байхаб гэжэ бай**ал** дурдаагүй. Саашань совхозой малшадай байра байдал һайжаруулбэл, һайн һэн гэхэ зуураа, энэ шухала һанамжын бэелүүлэгдэжэ бирахагүй байһан тухай мэдүүлхэ баатай болоо. Юуб гэхэдэ, энэ ажахы мүнгэ зөөри үгы, үри шэридээ дарагдашаһан юм ха. Тиимэһээ районой агропромышленна нэгэдэл туһалха бэзэ гэжэ нүхэр Цыренов райкомой тулөөлэгшэдэ хандаа һэн.

Үнэхөөрөөшье, Улаанхаанай совхозой малшадой байра байдалай муу байһан тухай эндэ дурдалтай.

— Малшад зуһаландаа буухадаа, өөһэдынгөө хүсөөр бүхы юумээ эмхидхэжэ, аха аргаараа зөөһэн тухайгаа хэлээ, —гэжэ партийн райкомой секретарь О. Ц. Дондупов хөнишодоор ябаад өрэхэдээ хэлэжэ байгаа һэн.

Зуһалонгуудын, зөөһэбарилагдаагүй дээрэһээ үүдэ, үрэзшьөгүй, өгторгойн харагдажа байһан хушалтатай буусенуудта бууха баатай болоо. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд малшадайнгаа ажал хэрэгээр һонирхохоо байха тэдэндээ өрэдэгшьөгүй юм ха. Харин автогаражаа машина үглөөгүүр бүхэндэ мэргэжэлтэдые малшадаар шэрэкын тула үгтэнэ. Хаагуур ябадаг байгаа хаб? Автолавка ябанагүй. Иигэжэ ажахынгаа хүтэлбэрилэгшэдтэ мартагдашаһан малшад хайшан гэжэ һайн ажалай дүн түйлаатайб гэжэ асуултай байна.

Улаанхаанай совхозой гол һалбаринь мал ажал юм. Тэд урдаа хараха ажалшад-малшадаа мартаһан ажахы яагаад хүгжэлтэйб? Нэн түрүүлэн тэдээндээ шэнэ гэрнүүдые, малай һайн байрануудые барихэ, малшадта анзаралаа хандуулжа, ажалай һайн үрэ дүи түйламаар арга боломжо олгохо хэрэгтэй бэшэ гү гэжэ совхозой хүтэлбэрилэгшэдһөө һуралтай.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгын болоходо, түрүүлэн үгэ абаһан ажалай ветеран Р. Б. Харнаев:

— Малшадай бууседнүүд һэльбэгдэн зөөһэгданагүй. Үхэр һан тухай мэдүүлхэ баатай болоо. Юуб гэхэдэ, энэ ажахы мүнгэ зөөри үгы, үри шэридээ дарагдашаһан юм ха. Тиимэһээ районой агропромышленна нэгэдэл туһалха бэзэ гэжэ нүхэр Цыренов райкомой тулөөлэгшэдэ хандаа һэн.

Үнэхөөрөөшье, Улаанхаанай совхозой малшадай байра байдалай муу байһан тухай эндэ дурдалтай.

— Малшад зуһаландаа буухадаа, өөһэдынгөө хүсөөр бүхы юумээ эмхидхэжэ, аха аргаараа зөөһэн тухайгаа хэлээ, —гэжэ партийн райкомой секретарь О. Ц. Дондупов хөнишодоор ябаад өрэхэдээ хэлэжэ байгаа һэн.

Зуһалонгуудын, зөөһэбарилагдаагүй дээрэһээ үүдэ, үрэзшьөгүй, өгторгойн харагдажа байһан хушалтатай бууседнүүдта бууха баатай болоо. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд малшадайнгаа ажал хэрэгээр һонирхохоо байха тэдэндээ өрэдэгшьөгүй юм ха. Харин автогаражаа машина үглөөгүүр бүхэндэ мэргэжэлтэдые малшадаар шэрэкын тула үгтэнэ. Хаагуур ябадаг байгаа хаб? Автолавка ябанагүй. Иигэжэ ажахынгаа хүтэлбэрилэгшэдтэ мартагдашаһан малшад хайшан гэжэ һайн ажалай дүн түйлаатайб гэжэ асуултай байна.

Улаанхаанай совхозой гол һалбаринь мал ажал юм. Тэд урдаа хараха ажалшад-малшадаа мартаһан ажахы яагаад хүгжэлтэйб? Нэн түрүүлэн тэдээндээ шэнэ гэрнүүдые, малай һайн байрануудые барихэ, малшадта анзаралаа хандуулжа, ажалай һайн үрэ дүи түйламаар арга боломжо олгохо хэрэгтэй бэшэ гү гэжэ совхозой хүтэлбэрилэгшэдһөө һуралтай.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгын болоходо, түрүүлэн үгэ абаһан ажалай ветеран Р. Б. Харнаев:

— Малшадай бууседнүүд һэльбэгдэн зөөһэгданагүй. Үхэр малнай сөбшэлангай газар дээгүүр бялшэгдэнэ... Юрэдөө, теелохе болоо һаа, манай совхозой дүүгүй дундануд багаргашагүй олон. Сэхэнь, хэлэхэдэ, хубилгаан шэнэдхэлгэ манай нютагта хүрэжэ өрэгдүй байна. Юундэ нимэ муу байдалтай байха болоноо биб ди? Бидэ, ажалшад, юрэнхыдөө муугаар хүдэлөө гэ**эшэ** гүбди, али мэнинө хүтэлбэрилэн нөөдней эзмэтэй гэ**эшэ** гү!— гэжэ бүлтэндэ асуудал табиа һэн.

Саашадаа үгэ абажа суглаа үргэлжэлүүлэн малшад М. Л. Базаров, Ц. Ж. Очиров гэгшэд мүн лэ байра байдалайнгаа зөдөгай байһан тухай, хамтын малда бэлэдхэгдэнэн үбэ, тэжээлэй муу шанартай байдаг тухай хэлэхэдэ, малшадай байра байдал һаймаруулга — бүхы ажахын эгэл туруун шидхэхэ асуудал болохо өөтой гэжэ тэмдэглээ.

Улаанхаанай фермые даагша, совхозой арадай хиналты бүлэгэй түрүүлэгшэ, Д. И. Чинов ажалай журам сахигдаагүй гэжэ абаһаар мэдүүлээ. Ажалша коллективүүдэй соведэй ороодоошье ажал хэдэгүй байһан тухай мүн лэ дурдаһан байна. Саашань үргэлжэлүүлээд, уһа голой уерлэжэ, халюка байхада, манай луговодууд дээрэһээмь хэдэн дахин уһа бүлэмэл байдаг. Энэ юундэ тиигэнэб гэхэдэ, өөһэдөө мүнгэ абахын тула. Харин ажахыдаа хэды ехэ гарза оруулжа байһан тухайгаа ороодоошье бодоногүй ха юм. Мүн абаһан ороһөөе һаймаар хадагалжа шадаадагүй дээрэһээ, тэрэнэйнгээ муудажа эхилхэдэ малдаа абаашажа эдюулнэбди. Муудаһан ороһоо эдиһэн мал гарзална. Үнгэрхэдөө, тэрэ ороһоёо ойн оёорто абаашажа хаазд, хүнэй нюдэнһөө далдалха ушар бии. Совхозой мэргэжэлтэд малшадаараа ябадаггүй байхаһаа гадна хаа-ваа ошоходоё, уур сухал — хашаһан хааһан эон ябадаг юм гэ**эшэ** мэдүүлбэ. Энэ хэлэһэн үгэнүүдэйнгээ гэршэ белгон совхозой директор, ахамад зоотехник гэгшэд ажахын конторонөө ороёдоол зуугаад алхам газарта оршодог Улаанхаанай фермэдэ харагдадагшьегүй гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Саашадаа үгэ хэлэһэн зон мүн лэ жэл өрэхэ бүри совхозэйнгоо улам бүри муудажа байһан тухай тэмдэглэхэдээ, дуратай хүн өрэжэ, хүтэлбэрилэгшэ болоод, совхозыемнай улам бүри унагаагаад, һанаа амар зөөжэ ябашадаг зөөшөөлтэй боложо байна гэлдэ бэлэй. Тиихэдэ нютагай дунда һүргуулиде КПССэй райкомой секретарь Б. К. Бородинтай болоһон уулзалгын үедэ, хэнэйшьеб манай совхозой хүтэлбэрилэгшэд (директор, парткомой секретарь, сомоной Соведэй түрүүлэгшэ гурбан) тухай эндэ хэлэдэнэ И. А. Крыловой «Хүн шубуун, хабшаахай, сурхай гурбан» гэһэн мэдээжэ басниин удха һанууулна гэжэ хэлэньые эжэлүүдгүй дурдаха дуран хүрэнэ. Юуб гэхэдэ, эдэ хүтэлбэрилэгшэд түс тустаа өөһэдынгөө хүдэлмэри шадаха эзэргээрээ ябуулбашье, гурбуулаа нэгэдэжэ, ажахыгаа зүбөөр хүтэлбэрилжэ шадаагүй хаш гэжэ нютагай ажалшадтай хөөрэлдэхэдөө тобшолол хэ**эшэ** һэм. Энэ ушараар нэгэ жэшээ абажа үзэе. Совхозой автогаражай хүдэлмэришэд ажахын тоосоондо ороихой юм. Тэд энэ шэнэ онол аргада орохо һэдэлгэ совхозой ажалда туһа асархын ороондо һаад ушархулна. Юуб гэхэдэ, автомашинын жолоошон бүхэн ажахын тоосоёной чеггэй болонохой. Тэрээгэзээл салин хаа абаха өөтой болоно. Тиимэһээ тэрэ чек дээрэ олон частай байбал, салин өөрөөр абаха ха юм. Үглөөгүүр ямар нэгэн доабари абажа, хүдэлхэ газартаа хүрэжэ, ажал хээд һөөргөө гарждаа бусана. Тэд ажал хүүлэхээ автомашина захиһан хүн, тэрээндэ туһатай байһан сагаал тэмдэглэжэ үгэнэ. Жолоошон хахад сагаа хөөһөөр барааһан болоожо, салин абаха болоходонь, абаха юумэн үгы шахуу байшаа. Тиимэһээ, энэ онол аргын нэбтэрүүлэгдэнээр, совхозой автомашинын жолоошодой салиншье унажа, ажалайнь бүтээжэшье доошолоһон байна. Энэл ушарһаа совхозой малшад мори, тэргээрээ хэдэн дахин ябажа, зөөхэ баатай болоно. Эндэ ганса хүтэлбэрилэгшэд лэ эзмэтэй бэшэ байжа могад, гэбэшье ажахын хүдэлмэрийн нэгэхэн жэшээ абажа хараха, олон юумэн элирнэ гэжэ һанамаар. Урда эуун жэлнээ ходо хараже, Крылов үбгэн мэдээжэ басниие Улаанхаанай совхозой жэшээ дээрэһээ бэшээ гээшэ гү гэжэ һанамаар юм.

Али, үнгэрһэн жэлнүүдтэ зуб буруушье һаань, хэлэһэн соогоо бүхы зонние хүдэлгэдэг, «хатуу шанга гартай» хүтэлбэрилэгшэтэй Улаанхаанай зон хүдэлжэ дадашоод, эдэбхи үүсхэл багатайхан нөөдтой болоходоо газардашоо гээшэ гү? Энэ асуудал мини талаһаа абажа хэлэгдэнэгүй. Юуб гэхэдэ, суглаан дээрэ олохон зон ажахын урдын хүтэлбэрилэгшэд тухай дурдаа ха юм.

Совхозой директорэй (энэ үедэ больницада байгаа) ахамад зоотехникэй, ахамад инженерэй партийна эмхинингээ суглаанда үгы байһан дээрэһээ олохоо асуудал шидхэгдэгүй үлее бэлэй. Тиимэһээ ушар шалтагаангүйгөөр партийна суглаандаа өрэгүй тушаалтадта өөтой зэмэ тохогдоо бэзэ гэжэ найдая!

Гэбэшье суглаанда хөөгдөһөн Улаанхаанай юрын коммунистнуудай, ажалшадай саашадаа нимэ байдалда байха аргагүйгөө эридээр мэдүүлэн тухай эндэ хэлэгдэбэ.

Г. ДАГБАЕВ,
манай корр.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

АЖАЛШАДТАА АНХАРНАГҮЙ

Хурамхаанай районой эгээл хойте захын ажахы болохо Улаанхаанай совхозэдо КПССэй райкомой үдэр үнэргэгдэнэн юм. Райкомой хүдэлмэрилэгшэд үилэдбэрилин коллективүүдээр, эмхи зургаануудаар ябажа, нютагай зонтой уулзахадаа, тэдэнэй ажал хэрэгүүдтэй, һанамжа дурадхалнуудтай танилсаһан байна. Үдэшэнь Улаанхаан һуурилай клубта өмнөөл партийна суглаан үнэргэгдэжэ, тэндэхи уулзалгануудай дүн сэгсэлгдоо һэн.

«КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй табиһан хараа болдолнуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ нютагай партийна организацийн үрдэхи зорилгонуудые гэ**эшэ** элидхэл совхозой партийна организацийн секретарь В. Д. Цыренов хэлэн юм. Элидхэл тухай тобшохоноор хэлэбэл, ажахынгаа ажал хэрэгүүд, түйлаатанууд болоод дутуу дундануудые дурдаһан байна. Виктор Доржиевич ажахынгаа шахардуу байдалда ороһон тухай сэхэ хэлэхэдээ, нимэ байдалһаа гарахын тула шэнэ онол арганүүдые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй гэжэ тэмдэглээ һэн. Гэбэшье элидхэлшын дурадхалайнгаа хайшан гэжэ бэелүүлэгдэхэ байһан тухай нэгэшье үгэ хэлээгүй байһаниинь харамтай. Ажахын Улаанхаанай фермэдэ ажал хэрэгэйнь өнимэшье муу бэшэ һаа, харин хонин ажалай продукци гүрэндэ тушаалгаар район соогоо эгээл һүүлшын һууринуудта гаранхайбди гэжэ тэмдэглээд, энэ һалбаридаа арендынэ подряд нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй гэбэ. Тэд тус хэмжээ ябуулгые хэзээнһээ, хайшан гэзэ нэбтэрүүлбэл, һайн байхаб гэжэ бай**ал** дурдаагүй. Саашань совхозой малшадай байра байдал һаймаруулбэл, һайн һэн гэхэ зуураа, энэ шухала һанамжын бэелүүлэгдэжэ бирахагүй байна гэжэ мэдүүлэн юм.

Ажахынгаа ажалшадтаа анхарнагүй болохо гэжэ депутат **Л. И. Ларчева** тоолоно. Пензенскэ областийн байдалһаа абажа, тэрэнэй харуулһан жэшээнүүдһээ уламжалхада, олонхи предприятинуud нимэ хэрэгсэлнүүдые гаргалгаа горитойгоор дээшэлүүлжэ шадаха байгаа. Зүгөөр түүхэй эдэй үгы байһаниинь һаад ушаруулна. Хамжажа хүдэлдэг предприятинуудай муу журамтай байһаннаа болоожо, түүхэй эд олон ушарта асарагданагүй. Тиимэһээ **ардай үргэн хэрэглэмжын** эд бараа гаргадаг болон хүн зондо түлэгдэмэл хангалга үзүүлдэг предприятинуудые материально-техническэ хэрэгтэй нөөсэнүүдээр түрүүшын ээлжээндэ болон дүүрэнээр хангаха хэрэгтэй гэжэ депутадай дурадхаһаниинь зүб гэжэ һанагдана.

Олон зоной ондоогоор хэлэ**эшэ** һаань, Кузбасса болоһон забестовкын үедэ шахтёрнууд нютагай Соведүүдтэ эсэргүү абуулгануудые хэзэгүй юм. Тэдэнэр нютагай Соведуудэй эрхэгүй байһаниинь буруушаагаа гэжэ депутат **В. И. Овденко** хэлэбэ. Энэ нютагые хангалгада ушаһан бэрхэшээлнүүд тухай тэрэ дурдаа. Жэшээлхэдэ, үдэр бүхэндэ газар доро ороожо байдаг шахтёр бүхэн гурбан һара соо ороёдоо 200 грамм мылэ абана. Арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа эндэ гаргалгые ехэ болгохо зорилгоор предприятинуудые һэльбэн шэнэлэлгын, ондоо шэглэлтэй болголгын программа тухай үгэ хэлэгшэ хөөрэбэ. Гэбэшье эндэ юун гол белоноб гэхэдэ, шэнэ хүсэнүүдые бии болгохо хэрэгмүн. Кемеровскэ областийн газар дээрэ оршодог предприятинуудтай союзна министерствонүүдтэ республикын хүтэлбэрилэгшэд хандажа, түбэй нөөсэнүүдээ эд зөөри олежэ, аадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргаха шэнэ үйлэдбэринүүдые бии болгохыень идхаг лэ гэжэ депутат **урялба**, бидэнэртэ программа бии. Тиимэһээ республикын правительствын дэмжэлгэдэ хүртөө һаа, Кузбасс ганцашье түүхэй эд үгэгшэ бэшэ, харин ардай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргалгада горитой хубитара оруулгаша боложе, шадаха һэн гэжэ депутат үгынгөө түгэсхэлдэ тэмдэглэбэ.

Мылэ, синтетическэ угаадаг хэрэгсэлнүүдые үилэдбэрилгэһөө болон хүн зондо худелдалгаһаа уламжалан, хэрэглэмжын дэлгүүр дээрэ тогтоһон байдал тухай депутат **В. Н. Щербак** хөөрэжэ үгэбэ. Мылэ бүтээдэг һалбаринуудые мүнөө сагай хэрэгсэл тухаэрэлгэнүүдээр хангаха болон нөөсэ хүсэ шадал бии болгохо талаар хэмжээнүүд абтана, угаадаг хэрэгсэлнүүд гадаадын оронуудһаа худалдагдан абтана. Энэнэй ашаар байгша оной гурбадахи квартанда эдэ хэрэгсэлнүүдые худалдалгын хэмжээ хөөр дахин ехэ болгохо арга олдохо юм. Тиигэмэ энэ талаар республикын дэлгүүр дээрэхи байдал гүримшуулха аргатай болохобди гэжэ үгэ хэлэгшэ тоолоно.

Ухтинска нефть болбосоруулгын заводһоо өрэһэн телеграмма **заседание хүтэлбэрилэгшэ** уншажа үгэбэ. Дизельнэ түлишэ болон бензин хэмэ гаргаха цистернэнүүдэй хори гаран жэл соо ээлжээндэ байна, хүүгэдэй ясли болон саадуудта һууринуud дуталдана. Түбэй фонднуудта үгтэдэг түлбэринүүдые бага болгоһоной ашаар нютагай бюджедтэ фабрикын олзо өрөөһөө зөөри үгэлгые ехэ болгохо дурадхал депутат оруулба.

Арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргалгада ороной ой модоной комплексын оруулдаг хубита тухай депутат **Ю. А. Гуськов** хэлэһэн байна. Мебелиин дуталдалые усадхалгын асуудалнуудта тэрэ гол анхаралаа хандуулба. Мебель үилэдбэрилгын хөлөн хараатай программын үндаһэлдэг түс товарнуудые үилэдбэрилгые хүгжөөлгын водомжо депутадуудай анхаралда дурадхаад, 1995 ондо хүн зондо айхабтар хэрэгтэй түс эд бараа гаргалгые хөөр дахин ехэ болгохоор хараалагдана гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Депутат **Е. А. Нерки** оборонно предприятинуудые хубилгаха тухай асуудалда горитой анхаралаа хандуулһан байна. Олонхи ажалша коллективүүд арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа ехэ дурадгүйгөөр гаргадаг болоно. Юуб гэхэдэ, нимэ эд бараанай ашаг олзо үгэлгэнь гол продукциһаа ородог ашаг олзоһоо 2—3 дахин бага юм. Тэрэл зуура түсэб табихадаа, министерствонүүд эдэ бүгэдые хараадаа абанагүй. Конверси хэхэдээ, предприятинуud гаргадаг зүйлнүүдэйнгээ тооень үсөөрүүлнэ, тэрэл зуура номенклатураяа зандань үлеенэ. Энэнһээ болоожо, хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүд дүүрэнээр хэрэглэгдэнэгүй.

Хэрэглэмжын дэлгүүр хадаа шэнэдхэн хубилгалгын үсэгэлдэрэй, мүнөөдэрэй, ерэхэ үдэрэй үүлэһэн газар болоно гэ**эшэ** юрэ бүсын сасуулалта хэжэ, депутат **Г. А. Конов** үгэгэ эхилбэ. Нютагай өөһэдөө өөһэдыгөө хүтэлбэрилгэ болон нютагай ажахы тухай Хуули соо түсэбһөө гадуур гаргадаһан үргэн хэрэглэмжын продукци хэрэглэхэ эрхэ засагай нютагай зургаануудта олгогдоһон байха ёһотой гэзэ депутат дурадхаа. Арад зондо хэрэгтэй эд бараа гаргадаг һалбаринуудта социальна һайн байдал нэн түрүүн хангаха шухала гэзэ үгэ хэлэгшэ һаа, энэ дайшалхы техникэ эрилтэнүүд таһалдаг гэ**эшэ** һаа, энэ хүүгэдэй 20 жэлторнууд онгосоһоо шэнэ шухала талаар шэнэ хэзүгэй.

Депутат **В. Н. Шерстобитов** хэлэ**эшэ** һаа, энэ хэрэгсэлнүүдые үилэдбэрилгэ болон шанартай, эдэлгэ, эдэлгэ, ажахын зуурта, хэ зорилгоноо олоной дуулгалан абаа.

Верховно Совет Президиумэй Ухтинска нефть болбосоруулгын заводһоо өрэһэн телеграмма **заседание хүтэлбэрилэгшэ** уншажа үгэбэ. Дизельнэ түлишэ болон бензин хэмэ гаргаха цистернэнүүдэй хори гаран жэл соо ээлжээндэ байна, тэрэ байра абахын тулада фабрикын худалдамрилэгшэд хори гаран жэл соо ээлжээндэ байна, хүүгэдэй ясли болон саадуудта һууринуud дуталдана. Түбэй фонднуудта үгтэдэг түлбэринүүдые бага болгоһоной ашаар нютагай бюджедтэ фабрикын олзо өрөөһөө зөөри үгэлгые ехэ болгохо дурадхал депутат оруулба.

Арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргалгада ороной ой модоной комплексын оруулдаг хубита тухай депутат **Ю. А. Гуськов** хэлэһэн байна. Мебелиин дуталдалые усадхалгын асуудалнуудта тэрэ гол анхаралаа хандуулба. Мебель үилэдбэрилгын хөлөн хараатай программын үндаһэлдэг түс товарнуудые үилэдбэрилгые хүгжөөлгын водомжо депутадуудай анхаралда дурадхаад, 1995 ондо хүн зондо айхабтар хэрэгтэй түс эд бараа гаргалгые хөөр дахин ехэ болгохоор хараалагдана гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Депутат **Е. А. Нерки** оборонно предприятинуудые хубилгаха тухай асуудалда горитой анхаралаа хандуулһан байна. Олонхи ажалша коллективүүд арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа ехэ дурадгүйгөөр гаргадаг болоно. Юуб гэхэдэ, нимэ эд бараанай ашаг олзо үгэлгэнь гол продукциһаа ородог ашаг олзоһоо 2—3 дахин бага юм. Тэрэл зуура түсэб табихадаа, министерствонүүд эдэ бүгэдые хараадаа абанагүй. Конверси хэхэдээ, предприятинуud гаргадаг зүйлнүүдэйнгээ тооень үсөөрүүлнэ, тэрэл зуура номенклатураяа зандань үлеенэ. Энэнһээ болоожо, хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүд дүүрэнээр хэрэглэгдэнэгүй.

Хэрэглэмжын дэлгүүр хадаа шэнэдхэн хубилгалгын үсэгэлдэрэй, мүнөөдэрэй, ерэхэ үдэрэй үүлэһэн газар болоно гэ**эшэ** юрэ бүсын сасуулалта хэжэ, депутат **Г. А. Конов** үгэгэ эхилбэ. Нютагай өөһэдөө өөһэдыгөө хүтэлбэрилгэ болон нютагай ажахы тухай Хуули соо түсэбһөө гадуур гаргадаһан үргэн хэрэглэмжын продукци хэрэглэхэ эрхэ засагай нютагай зургаануудта олгогдоһон байха ёһотой гэзэ депутат дурадхаа. Арад зондо хэрэгтэй эд бараа гаргадаг һалбаринуудта социальна һайн байдал нэн түрүүн хангаха шухала гэзэ үгэ хэлэгшэ һаа, энэ дайшалхы техникэ эрилтэнүүд таһалдаг гэ**эшэ** һаа, энэ хүүгэдэй 20 жэлторнууд онгосоһоо шэнэ шухала талаар шэнэ хэзүгэй.

Депутат **В. Н. Щербак** хөөрэжэ үгэбэ. Мылэ бүтээдэг һалбаринуудые мүнөө сагай хэрэгсэл тухаэрэлгэнүүдээр хангаха болон нөөсэ хүсэ шадал бии болгохо талаар хэмжээнүүд абтана, угаадаг хэрэгсэлнүүд гадаадын оронуудһаа худалдагдан абтана. Энэнэй ашаар байгша оной гурбадахи квартанда эдэ хэрэгсэлнүүдые худалдалгын хэмжээ хөөр дахин ехэ болгохо арга олдохо юм. Тиигэмэ энэ талаар республикын дэлгүүр дээрэхи байдал гүримшуулха аргатай болохобди гэжэ үгэ хэлэгшэ тоолоно.

Ухтинска нефть болбосоруулгын заводһоо өрэһэн телеграмма **заседание хүтэлбэрилэгшэ** уншажа үгэбэ. Дизельнэ түлишэ болон бензин хэмэ гаргаха цистернэнүүдэй хори гаран жэл соо ээлжээндэ байна, тэрэ байра абахын тулада фабрикын худалдамрилэгшэд хори гаран жэл соо ээлжээндэ байна, хүүгэдэй ясли болон саадуудта һууринуud дуталдана. Түбэй фонднуудта үгтэдэг түлбэринүүдые бага болгоһоной ашаар нютагай бюджедтэ фабрикын олзо өрөөһөө зөөри үгэлгые ехэ болгохо дурадхал депутат оруулба.

Арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргалгада ороной ой модоной комплексын оруулдаг хубита тухай депутат **Ю. А. Гуськов** хэлэһэн байна. Мебелиин дуталдалые усадхалгын асуудалнуудта тэрэ гол анхаралаа хандуулба. Мебель үилэдбэрилгын хөлөн хараатай программын үндаһэлдэг түс товарнуудые үилэдбэрилгые хүгжөөлгын водомжо депутадуудай анхаралда дурадхаад, 1995 ондо хүн зондо айхабтар хэрэгтэй түс эд бараа гаргалгые хөөр дахин ехэ болгохоор хараалагдана гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Депутат **Е. А. Нерки** оборонно предприятинуудые хубилгаха тухай асуудалда горитой анхаралаа хандуулһан байна. Олонхи ажалша коллективүүд арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа ехэ дурадгүйгөөр гаргадаг болоно. Юуб гэхэдэ, нимэ эд бараанай ашаг олзо үгэлгэнь гол продукциһаа ородог ашаг олзоһоо 2—3 дахин бага юм. Тэрэл зуура түсэб табихадаа, министерствонүүд эдэ бүгэдые хараадаа абанагүй. Конверси хэхэдээ, предприятинуud гаргадаг зүйлнүүдэйнгээ тооень үсөөрүүлнэ, тэрэл зуура номенклатураяа зандань үлеенэ. Энэнһээ болоожо, хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүд дүүрэнээр хэрэглэгдэнэгүй.

Хэрэглэмжын дэлгүүр хадаа шэнэдхэн хубилгалгын үсэгэлдэрэй, мүнөөдэрэй, ерэхэ үдэрэй үүлэһэн газар болоно гэ**эшэ** юрэ бүсын сасуулалта хэжэ, депутат **Г. А. Конов** үгэгэ эхилбэ. Нютагай өөһэдөө өөһэдыгөө хүтэлбэрилгэ болон нютагай ажахы тухай Хуули соо түсэбһөө гадуур гаргадаһан үргэн хэрэглэмжын продукци хэрэглэхэ эрхэ засагай нютагай зургаануудта олгогдоһон байна. Тиимэһээ республикын правительствын дэмжэлгэдэ хүртөө һаа, Кузбасс ганцашье түүхэй эд үгэгшэ бэшэ, харин ардай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргалгада горитой хубитара оруулгаша боложе, шадаха һэн гэжэ депутат үгынгөө түгэсхэлдэ тэмдэглэбэ.

Великолукска трикотажна фабрикын жэшээ дээрэ үндэһэлжэ, ардай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргадаг предприятинуудай асуудалнууд түүхэй түс фабрикын худалдамрилэгшэ, депутат **Т. С. Селезнева** хөөрэжэ үгэнэн байна. Байгша онһоо эхилжэ, ажалша коллективэй шидхэбхэреэр фабрикые һэльбэн шэнэлэлгэ эхилээ һэн. Зүгөөр республикын Текстильнэ промышленностийн министерствын болон нютагай зургаануудай зүгһөө бүхы хэрэгтэй түүхэлэмжын үзүүлэгдээгүй байһаниинь беложе, энэ хэрэг бэрхэшээлтэй байдалда ороһой. Хүгжэлтын жэшэн эд зөөри хэрэглэжэ, мүнөө сагай импортнэ түхеэрэлгэнүүдые тодхонобди, зүгөөр тэдээндэ зохихо шанартай түүхэй эд үгы байна. Гадна кадринуудай талаар бэрхэшээлнүүд бии. Юуб гэхэдэ, гэр байра абахын тулада фабрикын худалдамрилэгшэд хори гаран жэл соо ээлжээндэ байна, тэрээндэ туһатай байна. Жолоошон хахад сагаа хөөһөөр барааһан болоожо, салин абаха болоходонь, абаха юумэн үгы шахуу байшаа. Тиимэһээ, энэ онол аргын нэбтэрүүлэгдэнээр, совхозой автомашинын жолоошодой салиншье унажа, ажалайнь бүтээжэшье доошолоһон байна. Энэл ушарһаа совхозой малшад мори, тэргээрээ хэдэн дахин ябажа, зөөхэ баатай болоно. Эндэ ганса хүтэлбэрилэгшэд лэ эзмэтэй бэшэ байжа могад, гэбэшье ажахын худалдамрилэгшэд ажахын жэшээ абажа хараха, олон юумэн элирнэ гэжэ һанамаар. Урда эуун жэлнээ ходо хараже, Крылов үбгэн мэдээжэ басниие Улаанхаанай совхозой жэшээ дээрэһээ бэшээ гээшэ гү гэжэ һанамаар юм.

Али, үнгэрһэн жэлнүүдтэ зуб буруушье һаань, хэлэһэн соогоо бүхы зонние худалдгэдэг, «хатуу шанга гартай» хүтэлбэрилэгшэтэй Улаанхаанай зон худалжэ дадашоод, эдэбхи үүсхэл багатайхан нөөдтой болоходоо газардашоо гээшэ гү? Энэ асуудал мини талаһаа абажа хэлэгдэнэгүй. Юуб гэхэдэ, суглаан дээрэ олохон зон ажахын урдын хүтэлбэрилэгшэд тухай дурдаа ха юм.

Совхозой директорэй (энэ үедэ больницада байгаа) ахамад зоотехникэй, ахамад инженерэй партийна эмхинингээ суглаанда үгы байһан дээрэһээ олохоо асуудал шидхэгдэгүй үлее бэлэй. Тиимэһээ ушар шалтагаангүйгөөр партийна суглаандаа өрэгүй тушаалтадта өөтой зэмэ тохогдоо бэзэ гэжэ найдая!

Гэбэшье суглаанда хөөгдөһөн Улаанхаанай юрын коммунистнуудай, ажалшадай саашадаа нимэ байдалда байха аргагүйгөө эридээр мэдүүлэн тухай эндэ хэлэгдэбэ.

Г. ДАГБАЕВ,
манай корр.

САГААН ЭДЕЭ ДЭЛБЭРҮҮЛНЭ

Хойто-Байгалай районой колхоз, совхозуудай һаалишад, малшад зунайнгаа бэлшээрние аша үрэтэйгөөр хэрэглэжэ, үхэр малаа һайнаар таргалуулхын, ехэ һү, мяха гүрэндөө тушаахын тула оролдоно.

Малшад болон һаалишадай үсэд нэтэрүү ажал ашаяа яһала харюулна гэхээр. Районой ажахынууд байгша оной түрүүшын хахад жэлэй туршада 10 мянган центнер һү гүрэндөө худалдаха байһан аад, үнэн дээрээ 13.353 центнер һү худалдажа, рнсо шалгараа һэн.

«Эстони» лишад түрүүлэ 720 центнер совхозойхо һү байна дуур худалдаа эдеэ дэлбэрүүлнинее гүрэндөө далдалхын үргэлжэлүүлэ

К. Ж

Людмила Васильевна Гутрова Улаан-Удын Ленинэй орденто ЛВРЗгэй заводой түбэй лабораториин химическэ отделенидэ хори гаран жэлдэ лаборантаар хүдэлжэ ябана. Эндэ табан лаборантнууд хүдэлдэг юм. Коммунис ах Людмила Васильев соогоо мэргэжэл тур шэн гэжэ алдаршан

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л

С. БАЛДУ

...неедэр — СССР-эй Далайн- Сэрэгэй Флодой үдэр

...ҮЛХ ДАЛАЙН ВАХТА

...й ДАЛАЙН-СЭРЭГЭЙ ФЛОДОЙ ГЛАВНА КОМАНДА ЛАРША, СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ...ФЛОДОЙ АДМИРАЛ В. Н. ЧЕРНАВИН ТАСС-ай КОРРЕСПОНДЕНТЫН АСУУ-ДАЛНУУДТА ХАРЮУСАНА

...гичеса тухэзэ... предприятида ... тай болобо гэж... ...язлэгдэнэ. Худее... та түлишэ эльгэ... баринууд дүүрг... Республикын ... Иимэ үдэр илал... Советэй Түрүүл... туйлалтанууд тухай А. В. Власовта ...шэ аав даа. Гэбэ... ма дамжуулагд... ...эй захиһанай өнөөдөр, Элидхэлтэй хү... ...нууд ба шиидхэг... башье, Воронеж... удалнууд тухай хөө... Острогожск хө... Танда дурадхаха больницыч муу... депутат В. В. ...халэнэт. СССР-эй хөөрөөниинь бү... ...эй Флот гээшэ сэдьхэлые хүлгүй... ...ом. Тэрэнэй сэрэг... шаһан, умхиржа... ...-эй ЦК-гай, оборосоо байрлаһан ...рэй табиһан зорилмедицинын ямаа... бэелүүлхэ тулаар нүүдтэ харюусалуу... ...үүгээр ажалладаг. Гадна эндэ айл... амжалтатайгаар шарһан түхээрэ... ...жэшээнүудые олоор лэгдэнэ. Асуу... ...болохо байгаа. Гэ... Минздраваһаа бо... ...хүшэр хүндөөр haa найдуулһан ...г асуудалнуудшье, бэшье, барилг... ...үүдшье бии. Нэн объект оруулга... ...н доогуур тамар... байдалые нари... ...нуудай аюулгүй хаража үзөөд, ...нгаа гээшэ иимэ больницын ба... ...ай нэгэнийнь бо... оруулыт гэжэ т... ...хүүгэдэйнь, хани КПСС-эй ЦК-... ...олодто алба хэдэг рогой гэшүүкэ... ...эжынэрэй, эхэнэр... РСФСР-эй Мини... ...аа энэ асуудал ведэй Түрүүлэг... ...одог гэжэ би һайн түгэсхэлэй үгэ... Депутат В. Н. ...д болон офицер... шажа үгэһэн, ...ын походуудта эльховно Советэй ...д, командирнуудые стрнуудэй Сове... ...ааһаагаа зободог Верховно Совет... ...дэ походуудэ уһан аграрнигуудай ...ил сэнгэлгэ бэшэ, далгань сесси ...ронойнгоо далайн дэбэ. Республи... ...ааюулгүй байлгые мышленна ком... ...шалхы зорилгые һон байдалаа... ...олоно. Далайда гаажалшадай боло... ...бүхэн хүнүүдые дее ажахын бие... ...туршалга болодлэгшэдэй өхэ... ...о техникэтэй гэнэ божо байһаник... ...охо ушархүүд ганга соо элэ... ...ууда болодог бэшэ Тогтоод байна... ...эбэшье һүүлэй 20 римшуулха, ре... ...дэ атомна гурбан промышленна к... ...бди. Харин США-шадань хүгжөө... Сэрэгэй Хүсэнүүд хоолой зүйлн... ...алданан байгаа. ...гые һайжаруу... ...шуудалта һургаалдаая haa түр... ...нгэрдэгүй, тэдэ нүүдые абыт г... ...удай шалтагаануу... ...хинуудые боле... ...харалтайгаар шэн... нуудые депут... ...нхо тобшололнуу... байна юм. ...байнабди. Проект Ехэ эдэбхит... ...й эзэн алдуу эн... тайгаар үнгэрг... ...имэ гэнэ усалнуу... сэлгэдэ депута... ...ануудай нэгэнийнь жиков, В. И. Во... ...хэ хэлээ haa. эн... Жильцов, А. В. ...Дайшалхы техни... Сыиев, В. П. ...хэ эрилтэнүүд та... Фирюлин, Б. Г. ...ин һүүлэй 20 жэл... Чернухин боло... ...кторнууд онгосо... ...лэгэ гэшэжэ шаба. Удаань С... ...уулха талаар шэнэ депутадуудай ...ө хэлээгүй. ...ринуудтай та... ...гудалмэришэдэшье путадуудай х... ...тойбди. Судна бу... тануудые боло... ...мышленностьдэшье дые хараада а... ...ка ба үйлдэ... үйлэдбэрилгые ...муудаа гэшэ ха... болон шанарн... ...э харуулнуу. Уһан ...ардаг атомна он... ...ндир байхадаа, ...эрэлгэнүүдэй муу ажахын зураг... ...аһан тухай нэгэн хэ зорилгонуу... ...эдэг һэн, Тэрэ гэ... олонсоо дуург... ...олон жэлнүүд үн... лан абаа. ...онгосонуудай ко... ...нимэ элидхэлнүү... Верховно С... ...нарга бэшэнэр. диумэй Указ... ...нүүд болон зас... тухай элидхэл... ...эришэдтэ гомдол ховно Совет... ...ра, бидэ өөнэдынь секретарь С. ...лые мэдэрнэбди. хэбэ. ...ы шанаэта өхэ Сесси Указ... ...ибигдадаг. Сэрэгэй таарамжатай ...элдэгэлгы хэмжэн лон Тогтоолн... ...анаанда хүрэдэг... Энэзэгэр со... ...ууй эзбсэг ба тех... дүүргэбэ. ...р һайнаар ашаг... ...лдэг. Манай суд... ...лгын заводуудта ...занабарилгын «Эстония» ...ааруулха хэрэг... лишад түс... ...ибэлэй һораг... 720 центнер... ...гаан холын по... совхозойхид... ...э тэдэнэй гурба... ...бинаа үлүүтэйнь дуур худал... ...тамардаг онго... эдеэ дэлбэр... ...гдэнэн байна. Ха... ...нние гүрэн... ...дунгүүдээр Хара ...т нэгэдэхи һуури ...Харин ходо түрүү далдахын ...аг Хойто флот ...ргэлжэлһэ... ...ийлэ. Далайн-Сэ... К. Ж... ...хын тула боломорр бухы хэм-

рэгэй Флодой онгосонуудай 98 процентнь эрхим сэгнэлтэнүүдые абаһан байгаа.

— Флодой ажабайдалда хубилган шэнэдхэлгэ, олондо мэдэсэлгэ, демократи үргэдхэлгэ гэһэн ойлгомжонууд нэбтэрүүлэгдэнэ гээшэ гү? Али Далайн-Сэрэгэй Флот хүүшэнайнгаа өһө заншалнуудаар ажаһууна гү?

— Өөрынгөө тугые хүндэлхэ, онгосын нэрые сахиха, экипажай эбтэй эетэй байха, кают-компанида бэеэ зүбөөр абажа ябаха ёһо заншалнуудые наринаар сахидаг гээшэбди. Харин хуушаһан заабаринуудые баримталха, нөөдто һүрэй болохо, үмаглэхэ гэхэ мэтын «заншалнуудтай» эрид шэнга тамсэл аёуулдагбди. Олондо мэдэсэлгэ, флодой ажабайдалда демократи үргэдхэлгэ гээшэ энэ тамсэлдэ гол ерга замууд болоно. Урдань дээдэ тушаалда офицерые томилхэ асуудал командирнуудай ба полит-хүдэлмэрилэгшэдэй кабинедуудтэ шидэгдэдэг байгаа haa, мүнөө коллективэй һанамжа заабол хараада абтана.

Хубилган шэнэдхэлгэ тухай хэлэхэ болоо haa, бидэ хүтэлбэрнин аппарадые 20 процент хорооһон, командирнуудые ажал ябуулгые гуримшуулдаг заабаринууд болон захиралтануудай тоое нилээд үсөөрүүлһэн, штабууд болон политорганнуудта бэеэ даанхай байдал олгоһон байнабди.

Социальна һалбарине хүгжөөхэ гээшэ хубилган шэнэдхэлгын гол аңгарха зүйл гэжэ тоолонобди. Тобшолон хэлэбэл, мүнөө жилдэ капитальна һомолтонуудай 40 процентнь гэр байра, хүүгэдэй саадуудые, һургуулинуудые, медицинскэ эмхи зургаануудые барилгада зөрюулагдаха.

— Офицерэй мэргэжэлэй нэрэ хүндые бууража байһан тухай танай һанамжые мэдэхэ гээ һэм.

— Офицер гээшэмнай турүүшын захиралтаар гартаа бүү барижа, хэрэгтэй болоо haань, ами наһаяа үгэхөөр бэлэн, тусхай бэлэдхэл гараһан Эхэ ороныйнгоо хамгаалагша гээшэ ааб даа. Гүрэнние хамгаалахы хэрэгтэй байгаа сагта офицерэй мэргэжэл хэрэгтэй байха.

— Сэрэгэй хамгаалхы доктрина соносоходо, Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй хорогдоходо, эдэ офицернүүд хүдэлмэригүй үлэхэ бэшэ аабза. Советскэ Союзай эб найрамдалта дурадхалнуудта нүгөөдэ талынхид яажа харюусана гээшэб?

— Совет гүрэнэй байгуулагдаһан түрүүшын үдэрнөө хойшо Далайн-Сэрэгэй Флодой үрда манай далайн хилэнүүдые хамгаалха зорилго табигдаһан байгаа. Энэ зорилгоор манай флот байгуулагдаа, хүгжөөгдөө. Бидэ хэзээдэшье, аванносоцуудые барягүйбди, үһан дөогуур тамардаг онгосонуудые удаан саг соо далайда табяагүйбди. Ушар байдалай эрид хубилһанда, бидэ эзэмэтэй бэшэбди даа. Авиакрейсернүүдые, үһан дөогуур тамардаг атомна онгосонуудые, агаарай ракетэ тээжэ ябаха онгосонуудые, бусад олон техникэ барихыемнай баадхаһан байгаа гээшэ ааб даа. Гансал өөрынгөө талаһаа Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые хороохо тухай баталан абтаһан шидхэбэриин, ороноо хамгаалха шэнэ доктриныи өһоор, 1989—1990 онуудта Далайн-Сэрэгэй Флодой зарим хорабельнэ соединениинүүд, авиаполкинүүд, эрье дэзрэхи артиллериин ба далайн ябаган сэрэгэй зарим хубинь хороогдохо байна. Тиихэдээ бидэ ороноо хамгаалхын тула хэрэгтэй хүсэтэй байха тухай хэзээдэшье мартахагүйбди. Манай далайн хилэнүүдые, аль болохо добтолгоһоо хамгаалхын тула боломорр бухы хэмжэнүүд абтаха гээжэ совет хүнүүдэй һанаа амар байхадань болохо.

Тиихэ зуура НАТО-гай ороныууд, США өөһэдынгөө Далайн-Сэрэгэй Хүсэнүүдые улам ехэ болгоно, тэдэнние хороохо талаар хөөрэлдөөнүүдые хэжэ үгэдэггүй. Варшавска Договорто хабаададаг сорнуудтай сасуулхада, үһан дэзгүүр тамардаг онгосонуудай талаар —3 дахин, далайн авиацийн самоледуудаар—2,5 дахин, дайшалхы онгосонуудай юрэнхы тоннажай талаар 2,5 дахин, авиа ба десантна онгосонуудай талаар олон дахин бүлюу хүсэтэй юм.

Иимэ эрхэ байдалда дайшалхы онгосонуудые хайлуулгада эльгээжэ болохо гү? Үгы гэжэ совет хүн бүхэн харюу үгэхэ гэжэ һананаб. Тиимэһээ Эхэ ороноо хамгаалагшадай мэргэжэл үшөөл үни удаан жалнүүдтэ эгэзэл хэрэгтэй ба хүндэтэй мэргэжэлнүүдэй нэгэн байха зэргэтэй.

— СССР-эй Арадай депутадуудай съезд дээрэ энэзэн тухай хөөрэлдөөн болоо гээшэ һэн гү? Далайн-Сэрэгэй Флодые табан депутат түлөөлэн бээз. Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ, тобшолон хэлэбэл, Флодто бэлүүлэгдэжэ байһан хубилган шэнэдхэлгын асуудалнууд тэдэнэй һанаа зобоожол байгаа ааб даа.

— Зүб даа. Далайн-Сэрэгэй Флодой табан түлөөлэгшэд депутадуудай корпусто бии. Эдэмнай гэбэл, Балтийн флодые командалагша адмирал В. П. Иванов, авиационно нэгэ частиин пропагандист капитан В. Н. Лопатин, комсомолой худэлмэрилэгшэ ахалагша лейтенант И. И. Шульгин, Далайн-Сэрэгэй Флодой алба хаагша В. Е. Головнев, мүн би болоноб. Съездын өндэр дээрэнээ бидэнэй һанаае зобоорһон асуудалнууд тухай хөөрэжэ шадаагүйбди. Гэбэшье залһаа гадуур газарта манай дутуу дунданууд тухай өхээр хөөрэлдөөбди.

Түгэсхэхэ зуураа, үшөө нэгэ иимэ юумэн тухай хэлэхэ гээ һэм. Океан, далайнууд хүнүүдые болоод гүрэнүүдые хөлбодог. Тиимэһээ сэрэгэй онгосонууд ямаршье зорилгонуудые дүүргэхын хажуугаар элдэб ороныуудай, түбинүүдэй арадуудай хоорондо хани барисаанай, хэрилсаа холбоогой политика бэелүүлхэдэнь, совет дипломатида туһалдаг юм. Гансал нёдондо жилдэ манай онгосонууд элдэб ороныуудай портнуудта 738 дахин, тэрэ тоодо 8 дахин албаной хэрэгээр ороһон байгаа. 50 мянга шахуу совет сэрэгэй морягууд гадаадын 34 гүрэнүүдээр, харин манай онгосонууд дээрэ 55 мянга гараһан айлшад ерэжэ ошоһон байгаа.

15 жилэй таһаддалай һүүлээр түрүүшынхиөө бүри һаяхан манай онгосонууд ракетэ «Маршал Устинов» крейсерэй, «Отличный» эсминецэй болон «Генрих Гасанов» танкерай бүридэлдэ ороже, Америкын Норфолк порт албанай хэрэгээр ошолсоһон байна. Бидэшье элдэб ороныуудай, тэрэ тоодо Финляндиин, ГДР-эй, Великобританиин, Сириин, Югославиин сэрэгэй морягуудые угтажа абаһан байнабди. Хойто флодой онгосонууд ба баазанууд дээрэ Франциин оборонын министрые, США-гай штабуудай начальникуудай комитедэй түрүүлэгшые угтан абаа һэмди.

Иимэ хэрилсээ холбоон заншалта болохо өөһотой гэжэ тоолоноб. Нэгэ нэгэн тухайгаа бүри ехэ юумэ мэдэхэ болоходо, сэрэгэй морягуудай далайн вахтын этигэл найдалай ба хани барисаанай вахта болохо арга боломжонууд улам ехэ болохо жэшээтэй.

(ТАСС).

Манай айлшан

ЯПОН сороной хойто захын Хоккайдо ерэлай хоорой дуушаа Улаан-Удэдэ анха түрүүшынхээ концерт харуулба. Буряадай оперо болон балетэй театрай өрдөн соо болоһон энэ концертдэ орохо дуратэй ехэ олон байһан тула биледүүд зөтөөнөөнэ худалдагдаһан байгаа.

Сцен:ын нэгдэхын урда манай түлөөлэгшэд хэрагшадаа айлшадайнгаа хүтэлбэрилэгшэдтэй танилсуулба. Эдэ хадаа Япон-совет хани барисаанай Хоккайдын байшангай Москва хотодо байдаг түлөөлэгшэ Р. Исова, Хоккайдын хоорой хүтэлбэрилэгшэ, дирижер Кодзи Киути болоно.

— Манай ураалые хүндэтэйгөөр хүлеэжэ хүсэлдүүлэн, нарата Буряад ороныг түрүүшынхээ бүүһандатнай халуун амар мэндые хүргэнэбди, — гэжэ Буряадай АССР-эй соёлой министрэй сологшо С. Ф. Миронова хэрагшадэй халуун альга ташалга доро хольнгоо айлшадые аршалба. —Хоккайдын хоорой дуушаа 1980 онһоо энэ мүнөө дүрбэдэхиэ Советскэ Союзда ерэбэ. Тэдэнэр урда тээнь Москвагай, Ленинградай, Киевэй, Таллиннай, Ярославлиин, Эрхүүгэй, Хабаровскын болон Яхадай АССР-эй ажалшадай урда уран бэлигээ харуулһан байна. —гээд тэрэ тэмдэглээ.

Удаань Москваһаа ерэһэн Япон-совет хани барисаанай Хоккайдын байшангай түлөөлэгшэ Р. Исова үгэ абажа, Хоккайдын хоорой намтарһаа дурдаба. Р. Исова гэгшын ородоор уһан тэрэн хэлэтэй байһан ушарһаа, Токио хотоһоо хоорой коллективэй урилгаар оршуулгашан боложо ерэһэн арюухан нэлгай шэнжэтэй Изуми-сан һайхан минэрэлээрэ талдаан, удэн сэзжэрэ дохисогоон, хэрагшадай халуун амаршалгада харюусан байба. Хорин найман нэхэдда ябаһан хөнгөр һайхан Изуми басагантай урда тээнь уулзажа хөөрэлдэхэ арга олдоо һэн. Тэрэ хадаа түрэл Токио хотодоо Васеда университедэй ород хэлэ, бэшэгэй факультедтэ дүрбэн жилдэ һурадаа гаранан байба. Удаань Москвада А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ ород хэлэнэй институтыда өрөөлгынгаа маргэжэл нарижуулжа бусаһаар Япон-совет хани барисаанай байшандa ажаллажа байдаг. Түрэлхэгдэн Токиодоо байдаг. Абамнай ажалтай, эжымэй бидэ табан үхибүүдэ хүмүүжүүлжэ, хэрүүһалжа өөдэмнай болгоо уялгата хэрэгээ бэлүүлжэ байнаар. Энэ удэ би Советскэ Союзда табдахияа ерэхдээ, танай һайхан Буряад ороныг, ехэ хэрэг бүтээжэ байдаг. Мүнөө тэрэнэй репертуарта 300-гаад совет болон ород арадай дуунууд сэзжэлдэгдэжэ оруулагданхай. Япон ороныг соносхогдодог хоорой дуунай конкурснуудта Хоккайдын коллективэ нэгэнтэ бэшэ хабаадалсажа, лауреадай нэрэ эрэгэдэ хүртэнэн байна. Жэшээлхэдэ, тэрэ һүүлэй хойр жилдэ удаагаар түрүүшын һуурин нуудые эзэлжэн байба.

— Советскэ Союзда ерэхыемнай үриһанайтнай түлөө делегациингаа гэшүүдэй үмэнэһөө үнэн зүрхэнөөө баяр хүргэнэб, —гэжэ хоорой хүтэлбэрилэгшэ Кодзи Киути хэлэбэ. —Манай Хоккайдо аралда үбэлэй сагта танай Буряадай АССР-тэл адли сэһаталй байдаг. Мүн лэ иимэ сэнхир номин тэнгэритэй, үзэсхэлэн һайхан нуурнуудтай юм даа Хоккайдо. Бидэ сэдьхэл бодолойнгоо баярые гүйсэдхэлгынгаа арга боломжоор гүйсэд дүүрэн харуулхые оролдодогбди. Тэнүүн аялгадань дүрлэһэн ород арадай дуунуудые гүйсэдхэлгэмкай та бүгэдэндэ һайшаагдаха бэйха гэжэ найданабди. Буряад орон нютагые үзэхэ хараха үнинэй хүсэлтэй һэм. Үргэн тала дайдатай, үндэр сэлмэг тэнгэритэй энэ һайхан нютагта зорижо ерэһэндээ хэмгүй баяртай байнаб. Шэг шарайгаараашье адлил шэнжэтэй зон гэзэшэбди. Байгал далайда сугтаа шунгахадамнайшье яаха юм... Бидэ буряад арадтай нягта хани барисаатайгаар ажаһуухые хүсэнэбди. Дээрэмнай сэлмэг мандал тэнгэри хэтэ мүнхэдээ оршог лэ, — гэжэ К. Киути сан хараагшадай халуун альга ташалган доро хүсэбэ.

Кодзи Киути инженер-дизайнер гол мэргэжэлтэйшье haa, хүгжэм, дуугаар анхаа-һаа һонирходог тула сүлөөтэй сагаа тэрэндэ зорюулжа, янза бүрнин инструментнүүд дээрэ наадажа һурэһэн байна. Энэшье концертдэ тэрэ аккордеонһоо гадна жэмбүүр, барабан хонхонууд дээрэ тон лэ шадабритайгаар наадахаһаа гадна, хооройнгоо гүйсэдхэлые мэргэжэлтэ дирижер мэтэ үян, тодо худэлхөөрөө хинажа, дуунай өөрсэ аялгын нугалбаринуудые бухы арга боломжодонь хүргэнэ гэжэ һанагдана. Тэрэ хадаа ород арадай болгод совет үеын аялга һайхантай дуунуудые олоор цэлэжэ шэнжэлдэг, удаань апон дуушадай гүйсэдхэлгэдэ тааруулжа хооройнгоо репертуарта абадаг байна. Гадна хоорые хүтэлбэрилэгшын өөрөөшье ирагуу һайхан хоолойтой, наадалгын аятай шадамар гүйсэдхэлгэтэй байһые хараагшад концертын тугэсхэлдэ мэдээ һэн. (Доодо, нэгэдэхи зураг дээрэ харуулагдаһан гурбан дуушадай дундахинь Кодзи Киути болоно).

УДААНЬ хүшэгэ нээгдээд, Ленинградай хүгжэмэй, театрай болон кинематографиин институдай ассистент-стажер Эржэна Цыдыпова концерт хүтэлбэрилжэ:

— Эрта үрдын домог түүхээр баяр Буряад дайдадаа, бүүрал Байгалайнгаа эрьедэ холын Хоккайдоһоо ерэһэн айлшадайнгаа дуу, хатар һонирхөө, — гажэ гараэ дэлгэн, буряад өөһоор, артистнуудые уриба.

Сценэ дээрэ ансамблиин гушаад дуушад жэрылдэн зогсожо, хүтэлбэрилэгшэ Киутиин аккордёоной дэмжэлгэ доо «Сэдьхэлнай сэлмэг үүрэй толон шэнги» гэжэ композитор С. Араки поэт Т. Нагаяма хөёрөй дуу ирагуу һайханаар зэдэлгэбэ. Дам саашадаа «Сэсэгүүд», «Исикариин сэлмэг гуниг», «Үндэр тэнгэридэ элин нинидыш» гэһэн, мүн бусадшье дуунууд 2—3 янзын хоолойгоор хамихнэжа, Япон ороной олон тоото олтирогуудыо, тэрэ тоодо Хоккайдын эрьенүүдые газаа далайн жэжэхэн долгидой мээхэйгээр эльбэн таашаажа байһаншуу.

Мүнөө үедэ Япон ороной газар дээрэ США-гай 50 гараһан агаарай болоод далайн сэрэгэй баазануud байрланхай. Тэдэнэй япон арадта ехэ харша байһан тухай «Тутова модото түглэ шугы» гэһэн дуун соо хэлэгдэнэ.

Концертын түрүүшын хахадай түгэсхэлдэ Хоккайдын артистнууд «Шамхандаа» гэжэ. Буряад дууе түрэлхи болоод япон хэлэн дээрэ гүйсэдхэбэ. Удаалуулан ород арадай, мүн совет үеын дуунуудые ородоор ханхинуулба.

Ирагуу хүгжэм, дуунай энэ удэшын түгэсхэлэй шатада япон арадай дуунууд, хатарнууд зэдэлээ. Эндэ барабануud болон жэмбүүр дээрэ гүйсэдхэгдэһэн тухай «Хоккайдо» гэжэ хүгжэмтэ зураглал «Хоккай Бон-одори» гэһэн арадай хатарнууд харагшадта илангаяа һайшаагдажа, халуунаар үүгэгдэа. Илангаяа «Хоккай Бон-одори» гэжэ хүгжэмтэ хатар удаан үргэлжэлөө. Япон ороныг намарай һайндэр үнгэргэгдэдэг гуримтай юм ха. Тэрэ удэр илангаяа хүдөө нютагта ургаса хадхагаа хурэажа сүлөө болоһон улад зон удэшэ орой болотор хүгжэм, дуун доро хэн хэнгүй гаража хатардаг, сэнгэдэг байна. Тиимэнээ энэ хатарай гүйсэдхэгдэжэ байхада, япон басагад олоороо зал руу буужа, харагшадаа олон зоние хүтэлжэ, хатар нааданайнгаа дүхэригтэ оруулан, хамтадаа һайхан аялга доро сэнгэн хатарба.

Ансамблиин хүтэлбэрилэгшэ Кодзи Киути дахинаа буряад дуунай аялга дэлгэжэ, артистнуудтай хамта харагшадшье һууриһаа бодон нэгэ жэгдэ альга ташалган доро тэрэ дууе гүйсэдхэнэ.

Концертын түгэсхэлдэ Буряадай АССР-эй соёлой министр Д. Т. Цыремпилов сценэ дээрэ гаража, гастролёо амжалтатайгаар эхилһэн Хоккайдын бэлигтэ коллективтэ баяр, талархалаа мэдүүлээ.

Б. ЖАНЧИПОВ,
манай корр.

ХОККАЙДО — БУРЯАД ОРОН

Байгалай эрьедэ сэхэ зэрижо бууха азатай байбаб. Үнинһее хойшо домогложо ябаһан дуратай хүсэлни бэолбэл, — гэзэ тэрэ һайхан мэдэрэлээр мэшээн минэржэ байба.

ХОККАЙДЫН хоор 1949 ондо эмхидхэгдэнэн байна. Тэрэнэй гол зорилго хадаа эб найрамдалай бухы дэлхэй дээрэ мандажа, олон үндэнэ һанаһай эб хамта оршон ажабайха хэрэгэй түлөө тэмсэл юм. Тиимэнээ хоорые ажан байгуулһан, тэрэнние хүтэлбэрилэн Акико Сэки гэгшэ арадуудай дунда эб найрамдал бэхижэүлэх хэрэгтэ онсо ехэ габьяатай байһанайнгаа түлөө Ленинэй улаасхоорондын шанда хүртэнэн байгаа.

— Хоккайдын хоор хадаа хатар, дуунда дуратайшуулай һайн дуранай уран һайхаһай бүлэгэм болоно. Хоорто хамтадаа 50 хүн хабаадалсадаг. Саашадаа энэ коллективтэ шэлжэн орожо дуулахаар үшөө 25 хүн бэлдэгдэжэ байнхай. Мүнөө Буряад орондо хоорой 31 түлөөлэгшэд, тэдэнэй олонхинь басагад ерэбэ гэгшэ. Хоккайдын арадай бэлигтэнэй энэ коллективэй гэшүүн бүхэн өөрын мэргэжэлтэй, ажалтай байбэшье, хэлсээтэ сагтаа эдэбхитэйгээр сугларжа, шэнэ дуу, хатар гүйсэдхэжэ һурадаг, улад зонойнгоо урда жэл бүри, 80-аад концерт наада хөрөулжа байдаг юм, — гэжэ Р. Исова хөөрөнэ.

1987 ондо манай Буряадай «Лотос» гэжэ Зүүн зүгэй хатарай ансамбльтай хамта Хоккайдын хоор Саппоро хотодо концертэдэ хабаадалсаһан байгаа. Мүн энэ коллектив 1989 ондо Хоккайдо аралай нютагуудаар Һамчаткын хоортой хамта гастроль хэһэн юм ха. Совет олон дуу гүйсэдхэжэ һурһан дүүсгадгша коллектив, Япон ороныг манай гүрэнэй арадуудай дуунуудые дэлгэрүүлхэ талаар ажаллажа байдаг. Түрэлхэгдэн Токиодоо байдаг. Абамнай ажалтай, эжымэй бидэ табан үхибүүдэ хүмүүжүүлжэ, хэрүүһалжа өөдэмнай болгоо уялгата хэрэгээ бэлүүлжэ байнаар. Энэ удэ би Советскэ Союзда табдахияа ерэхдээ, танай һайхан Буряад ороныг, ехэ хэрэг бүтээжэ байдаг. Мүнөө тэрэнэй репертуарта 300-гаад совет болон ород арадай дуунууд сэзжэлдэгдэжэ оруулагданхай. Япон ороныг соносхогдодог хоорой дуунай конкурснуудта Хоккайдын коллективэ нэгэнтэ бэшэ хабаадалсажа, лауреадай нэрэ эрэгэдэ хүртэнэн байна. Жэшээлхэдэ, тэрэ һүүлэй хойр жилдэ удаагаар түрүүшын һуурин нуудые эзэлжэн байба.

— Советскэ Союзда ерэхыемнай үриһанайтнай түлөө делегациингаа гэшүүдэй үмэнэһөө үнэн зүрхэнөөө баяр хүргэнэб, —гэжэ хоорой хүтэлбэрилэгшэ Кодзи Киути хэлэбэ. —Манай Хоккайдо аралда үбэлэй сагта танай Буряадай АССР-тэл адли сэһаталй байдаг. Мүн лэ иимэ сэнхир номин тэнгэритэй, үзэсхэлэн һайхан нуурнуудтай юм даа Хоккайдо. Бидэ сэдьхэл бодолойнгоо баярые гүйсэдхэлгынгаа арга боломжоор гүйсэд дүүрэн харуулхые оролдодогбди. Тэнүүн аялгадань дүрлэһэн ород арадай дуунуудые гүйсэдхэлгэмкай та бүгэдэндэ һайшаагдаха бэйха гэжэ найданабди. Буряад орон нютагые үзэхэ хараха үнинэй хүсэлтэй һэм. Үргэн тала дайдатай, үндэр сэлмэг тэнгэритэй энэ һайхан нютагта зорижо ерэһэндээ хэмгүй баяртай байнаб. Шэг шарайгаараашье адлил шэнжэтэй зон гэзэшэбди. Байгал далайда сугтаа шунгахадамнайшье яаха юм... Бидэ буряад арадтай нягта хани барисаатайгаар ажаһуухые хүсэнэбди. Дээрэмнай сэлмэг мандал тэнгэри хэтэ мүнхэдээ оршог лэ, — гэжэ К. Киути сан хараагшадай халуун альга ташалган доро хүсэбэ.

Кодзи Киути инженер-дизайнер гол мэргэжэлтэйшье haa, хүгжэм, дуугаар анхаа-һаа һонирходог тула сүлөөтэй сагаа тэрэндэ зорюулжа, янза бүрнин инструментнүүд дээрэ наадажа һурэһэн байна. Энэшье концертдэ тэрэ аккордеонһоо гадна жэмбүүр, барабан хонхонууд дээрэ тон лэ шадабритайгаар наадахаһаа гадна, хооройнгоо гүйсэдхэлые мэргэжэлтэ дирижер мэтэ үян, тодо худэлхөөрөө хинажа, дуунай өөрсэ аялгын нугалбаринуудые бухы арга боломжодонь хүргэнэ гэжэ һанагдана. Тэрэ хадаа ород арадай болгод совет үеын аялга һайхантай дуунуудые олоор цэлэжэ шэнжэлдэг, удаань апон дуушадай гүйсэдхэлгэдэ тааруулжа хооройнгоо репертуарта абадаг байна. Гадна хоорые хүтэлбэрилэгшын өөрөөшье ирагуу һайхан хоолойтой, наадалгын аятай шадамар гүйсэдхэлгэтэй байһые хараагшад концертын тугэсхэлдэ мэдээ һэн. (Доодо, нэгэдэхи зураг дээрэ харуулагдаһан гурбан дуушадай дундахинь Кодзи Киути болоно).

УДААНЬ хүшэгэ нээгдээд, Ленинградай хүгжэмэй, театрай болон кинематографиин институдай ассистент-стажер Эржэна Цыдыпова концерт хүтэлбэрилжэ:

— Эрта үрдын домог түүхээр баяр Буряад дайдадаа, бүүрал Байгалайнгаа эрьедэ холын Хоккайдоһоо ерэһэн айлшадайнгаа дуу, хатар һонирхөө, — гажэ гараэ дэлгэн, буряад өөһоор, артистнуудые уриба.

Сценэ дээрэ ансамблиин гушаад дуушад жэрылдэн зогсожо, хүтэлбэрилэгшэ Киутиин аккордёоной дэмжэлгэ доо «Сэдьхэлнай сэлмэг үүрэй толон шэнги» гэжэ композитор С. Араки поэт Т. Нагаяма хөёрөй дуу ирагуу һайханаар зэдэлгэбэ. Дам саашадаа «Сэсэгүүд», «Исикариин сэлмэг гуниг», «Үндэр тэнгэридэ элин нинидыш» гэһэн, мүн бусадшье дуунууд 2—3 янзын хоолойгоор хамихнэжа, Япон ороной олон тоото олтирогуудыо, тэрэ тоодо Хоккайдын эрьенүүдые газаа далайн жэжэхэн долгидой мээхэйгээр эльбэн таашаажа байһаншуу.

Мүнөө үедэ Япон ороной газар дээрэ США-гай 50 гараһан агаарай болоод далайн сэрэгэй баазануud байрланхай. Тэдэнэй япон арадта ехэ харша байһан тухай «Тутова модото түглэ шугы» гэһэн дуун соо хэлэгдэнэ.

Концертын түрүүшын хахадай түгэсхэлдэ Хоккайдын артистнууд «Шамхандаа» гэжэ. Буряад дууе түрэлхи болоод япон хэлэн дээрэ гүйсэдхэбэ. Удаалуулан ород арадай, мүн совет үеын дуунуудые ородоор ханхинуулба.

Ирагуу хүгжэм, дуунай энэ удэшын түгэсхэлэй шатада япон арадай дуунууд, хатарнууд зэдэлээ. Эндэ барабануud болон жэмбүүр дээрэ гүйсэдхэгдэһэн тухай «Хоккайдо» гэжэ хүгжэмтэ зураглал «Хоккай Бон-одори» гэһэн арадай хатарнууд харагшадта илангаяа һайшаагдажа, халуунаар үүгэгдэа. Илангаяа «Хоккай Бон-одори» гэжэ хүгжэмтэ хатар удаан үргэлжэлөө. Япон ороныг намарай һайндэр үнгэргэгдэдэг гуримтай юм ха. Тэрэ удэр илангаяа хүдөө нютагта ургаса хадхагаа хурэажа сүлөө болоһон улад зон удэшэ орой болотор хүгжэм, дуун доро хэн хэнгүй гаража хатардаг, сэнгэдэг байна. Тиимэнээ энэ хатарай гүйсэдхэгдэжэ байхада, япон басагад олоороо зал руу буужа, харагшадаа олон зоние хүтэлжэ, хатар нааданайнгаа дүхэригтэ оруулан, хамтадаа һайхан аялга доро сэнгэн хатарба.

Ансамблиин хүтэлбэрилэгшэ Кодзи Киути дахинаа буряад дуунай аялга дэлгэжэ, артистнуудтай хамта харагшадшье һууриһаа бодон нэгэ жэгдэ альга ташалган доро тэрэ дууе гүйсэдхэнэ.

Концертын түгэсхэлдэ Буряадай АССР-эй соёлой министр Д. Т. Цыремпилов сценэ дээрэ гаража, гастролёо амжалтатайгаар эхилһэн Хоккайдын бэлигтэ коллективтэ баяр, талархалаа мэдүүлээ.

Б. ЖАНЧИПОВ,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Япон арадай аялга. Хоккайдын хоор. Намарай һайндэрэй наадан.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

...хилын саанаһаа

ТАСС • АПН

...СЕЛЬ. «Нинтэ Ев...йшан» бариха гэ... ...бодол Баруун Ев... ...гөөр һайшаагдан ...гэжэ «юрэнхы дэл... ...одог Европын 12 ...миссиин албан зур...

...тэ Европын ...йшан»

...үнгэргэһэн һанал ...рхэйлэн гэршэлнө. ...он болотор ЕЭС-тэ ...гэн дотоодыш дэл... ...уулха гү, али нин... ...ын байшангай дэр... ...үүн болон Зүүн Ев... ...дүтэлүүлхэ» тухай ...а харюусахадаа, Ев... ...өр хубини хоорон... ...оо барисаае бэхи... ...эрэгтэй гэжэ асуул... ...баадуулагдаһан хү... ...у процентнь мэдүүл... ...он ороныо — ФРГ-...добританида, Нидер... ...ландда тэдэнэр олон... ...он байгаа. «Бага ...хүн зоной 42 про... ...ундa зэргээр энээ... ...жэһэн байгаа бшуу.

ФРАНЦИИН ПРЕЗИДЕНТ ДЭМЖЭНЭ

ПАРИЖ. Франциин президент Франсуа Миттеран долоон хоногтоо нэгэ удаа гарадаг «Нувель обсерватер» журналда интервью үгэхэдөө, Советскэ Союзда бэелүүлэгдэжэ байһан хубилган шэнэдхэлгые һайшаажа байнаа мэдүүлээ. Тэрэнэй хэлэһэнэй ёһоор, баруунай ороныуд Советскэ Союзтай али бухы харилсаа холбоогоо хүгжөөхэ, хамтын предприятинуудые байгуулха, мүнгэ һомолхо, кадрнуудые бэлдэлгэдэ туһалха ёһотой.

Нинтэ Европын байшан бариха тухай асуудалда тэрэ тогтожо хэлэхэдээ, иимэ хараа түсэбые һайшааха хэрэгтэй гэһэн һанал бодолые дэмжээ. Гэбэшье энэ үйлэ хэрэг, тэрэнние хамтаараа хүтэлбэрилхэ хэрэгтые эмхидхэлгэ айхабтар орёо хэрэг болохо зэргэтэй.

Ф.КАСТРЫН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

ГАВАНА. Национальна восстаниин удэртэ — Мон

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

БҮХЭСОЮЗНА ШАНДА ХҮРТЭБЭ

Республиканска ипподромой мэргэжэлтэд үүлтэр һайнтай моридые олоор үсхэбэрилхын түлөө оролдожо, сэбэр гоё һайхан бэетэй хүлэгүүдые холо ойроһоо асаржа байдаг гээшэ. Тиихэдээ эдэнэрээ олошоруулха, һайн үүлтэрэй моридые республикын ажахынуудта бии болгохо талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри хэгдэдэг болоо. Ипподромой үйлэдбэриин таһагые даагша Д. Ж. Чердонов урда жилдэ Ростовско областьһоо буденовско, донской үүлтэрэй моридые асарһан байгаа. Тиихэдэ Брянска, Омско, Воронежско областьнуудһаа ородой хатарша хүлэгүүд манай республика асарагдажа, нютагуудаймнай адуун һүрэгүүдэй үүлтэрынь һайжаруулагдана, олон болгогдоно гээшэ.

— Загарайн райондо байгша онһоо эмниг моридые һургаха спортын тусхай һургуули бии болгогдобо. Тус һургуулиин тренерээр В. В. Белых томилогдонхой. Владимир Васильевич байгша ондо Рязань хото ошожо, гурбан һарын туршада мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ һургуулида һуралсажа ерээ юм. Удахагүй тус һургуулида хүмүүжэнэн хатарша хүлэгүүд ипподромой урилдаанай зүргэ дээрэ түрүү һуури буляалдахань гээшэ, — гэжэ нүхэр Чердонов хөөрэнэ.

Республиканска ипподромой коллективтэ үүлтэртэ моридые олошоруулха болон мяха, сагаан эдеэ дэлгэрүүлхэ талаар эрхим амжалта туйлаһанайнь түлөө үнгэрэгшэ жилэй дүнгөөр бүхэсоюзна хоёрдохи һуури олгогдожо, долоон мянган тухэриг мүнгэн барюулагдаба. Үнгэрэгшэ жилдэ манай ипподромой худэлмэрилэгшэд бүхэроссин социалис мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлжэ, гурбан мянган тухэриг мүнгэн шанда хүртөө һэн. Харин байгша ондошье ипподромой коллектив эрхим үрэ дүн туйлаха, үүлтэртэ моридые олошоруулха эрмэлэлдэ абтанхай, республикын ажахынуудта адуун һүрэг олошоруулжа, һайн шанартай мяха, сагаан эдеэ дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ өөнэдынгөө хубитые оруулалсажа ябаһыень тэмдэглэе.

Т. БАДМАИН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Россин Федерациин үүлтэртэ моридые үсхэбэрилдэг нэгэдэлэй таһагые даагшын орлогшо А. М. Тимченко ипподромой директор Ц. Ц. Ринчинов, моридые һургагша Николай Кузнецов гэгшэдтэ бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлһэн тухай диплом барюулжа байна.

Авторай фото.

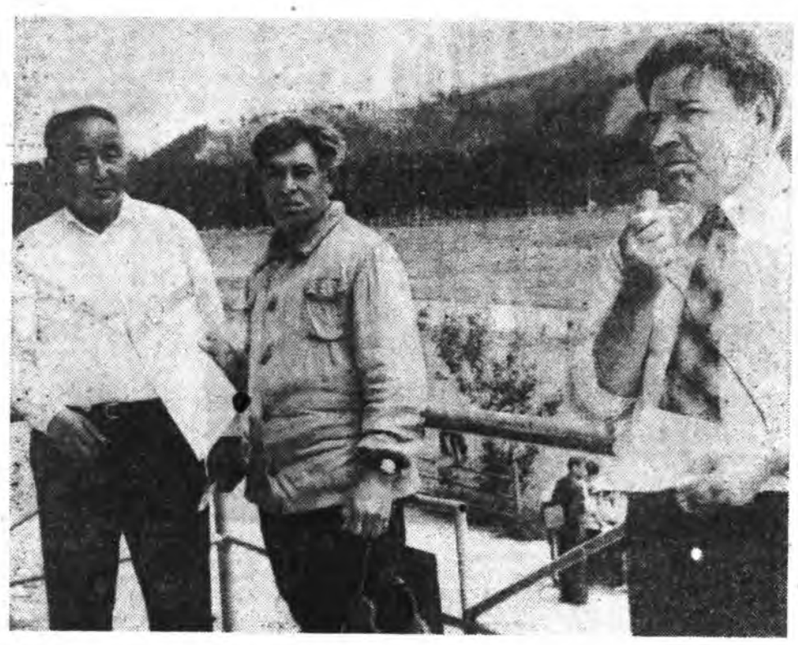

ЭДЭБХИТЭДЭЙ НЭГЭН

Авиационно заводой «Рассвет» Соёлой ордон соо фотограф П. И. Поначевный выставкэ нээгдэбэ. Һайн дураараа фото-зурагуудые буулгажа ябадаг тэрэнэй бүтээлнүүдэй дунда байгаалида зорюулагдаһан фотонууд олон юм. Тэдэнэйнь дундаһаа далайн эрьедэ үхөөд хэбтэнэн хаб загаһан, хэрэглэгдэхээ болижо, хаягдашаһан һүмэ болоод бусад зурагуудынь выставкэдэ орогшодой анхарал татана.

Байгаали хамгаалха асуудалда зорюулагдажа тэбигдаһан эдэ зурагуудые хараһан хүн бүхэн яагаад оршон тойронхи байгаалияа хамгаалха тухайгаа, өөнэдөө юу хэжэ, эмхидхэхэ байһаная дүтөөр тобшолжо, согсолжо үзэнэ ёнотой. Юуб гэхэдэ, выставкэ харахаяа орогшодой һанамжа, дурадхалнуудай дэбэ эр соо бэшэнэн тэмдэглэлнүүд энэхэн тухай гэршэлжэ үгэнэ.

Выставкэ эмхидхэгшэ эдэ бүтээлнүүдтээ «Номин тунгалаг Байгал далай» гэгдэ гоё һайхан гаршаг үгэнэн байна. Петр Ильич өөрөө Байгалай жасын Буряадай отделениде эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, туһаламжа үзүүлхые оролдожо ябадаг һайн һайхан сэдьхэлтэй хүнүүдэй нэгэн юм.

П. И. Поначевный «Рассвет» Соёлой ордоной «Крылья» фотоклубей гэшүүн юм. Тиимэнээ эндэ эмхидхэгдэжэ байдаг клубей выставкэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, туһаламжа үзүүлхые үнэн зүрхэнһөө оролдожо ябадаг юм.

Г. ЕЛИСЕЕВА.

АЗА ТАЛААНТАЙ БАЙБА

Буряадай АССР-эй ажалшад СССР-эй ДОСААФ-ай лотерейн биледүүдые абажа, тирэжнуудай нааданда эдэбхитэйгээр хабаадалсажа бейдаг болонхой.

1989 оной түрүүшын хахад жилэй лотерейн биледүүд 100.000 түхэригтэ наймаалагдаһан байгаа. Байгша оной июлиин 1-дэ үнгэрэгдэһэн лотерейн тиражай дүнгөөр республикын хэдэн ажалшад аза талаантай байба. Тиигэжэ нэгэ, хүн 9016 түхэригэй «Жигули» машина, мүн арбаад зон радиоприемник, магнитофон, телевизор, кинокамера, фотоаппарат болон бусад зүйлнүүдые шүүһэн байна. Энэнэнээ гадна 1800 түхэригэй шүүбэри тудажа, хэдэн ажалшад 10, 20, 25 түхэриг мүнгэ абаба.

Эдэ үдэрнүүдтэ байгша оной хоёрдохи хахад жилэй лотерейн биледүүд худалдагдажа эхилбэ. 150 000 түхэригэй эдэ биледүүд «Союзпечатиин» киоскнуудта, нөөсэлэгын кассануудта, магазинуудта наймаалагдажа эхилэнхэй.

Г. МАРТЫНЮК.

ЭДИР ХОНИШОДТО АЙЛШАЛБА

Яруунын районой «Победа» колхозой Хүнхэрхэй гэжэ газарта эмхидхэгдэнэн һургашадай ажалай, амаралтын лагерьтэ уран зохёолшо Цырен-Дондок Хамаев айлшалжа, 2 мянган хурьгадые хараа һаһан Эгэтын-Адагай дунда һургуулиин 7-дохи классай һургашадтай уулзалга үнгэргэнэн байна.

Ц.-Д. Хамаев үхибүүдэй хэжэ байһан ажал хэрэгээр, тэдэнэй сүлөө сегаа хайшан гэжэ үнгэргэдэг тухай һонирхоо. «Эдир хонишоо» гэжэ һургашодой гаргадаг ханыи газетэтэй танилсаад, тэрэнээ бүри һонин болгоходонь туһатай зүбшэл үгөө.

Удаань уран зохёолшо үхибүүдтэй хамта зүлгэ ногоон дээрэ дүхэриглэн һуужа, буряад уран зохёол, өөрынгөө хэжэ байһан ажал тухай һонирхолтойгоор хөөрөө һэн. Гадна Цырен-Дондок Хамаев шэнэ зохёолнуудһаа хэдэн шүлэг уншаа. Үулзалгынгаа түгэсэхэлдэ буряад номуудаа, түрэлхи хэлэн дээрээ гаргадаг газетэнүүдые, журналнуудые олоор уншахыень һургашадта захяа һэн.

Г. ДАГБАЕВ.

ХЭН, ХААНА ОШОХОБ?

*** Комсомолой арал дээрэ мүнөөдэр 11 часһаа СССР-эй Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэртэ зорюулагдаһан һайндэр үнгэргэдэнэ. Программадань ДОСААФ-ай эмхинүүдэй спортсменүүдэй, спортсменүүд-парашютистнүүдэй һүрэлгэ, үһан дээрэ санаар һолжоролго, авиа-моделистнүүдэй мүрысөөнүүд болон олон тоото зүйлнүүд оруулагданхай. Һайндэрэй үедэ волейбол, баскетболоор, буряад барилдалгаар, һүр харбалгаар, городки шэдэлгээр мүрысөөнүүд болохо, уран һайханай коллективүүд концерт наада дэлгэхэ юм.**

✦ Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой байгуулагдаһаар 50 жилэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан мүрысөөн мотоциклистнүүдэй дунда үнгэргэгдэхэ юм. Мүнөөдэр 10 часһаа эхилхэ зүрхэтэйшүүлэй мүрысөөндэ Монголой Арадай Республикын, Эрхүү, Шэтэ, Улаан-Үдэ, Гусиноозерск хотонуудай спортсменүүд хабаадалсаха. Эдэнэр Советскэ Союзай Герой Дарма Жанаевай нэрэмжэтэ шакда хүртэхын түлөө хэдэн зайнуудта шуран бэрхэсэ туршапсаха, хүндэ хүшэр бэрхэшэлнүүдые дабажа, сутлараг шадые һонирхуулха болоно.

*** Буряадай АССР-эй 25 жилэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнуудай дунда эзэлжэтэ уулзалга үнгэргэгдэхэ. «Сэлэнгын» футболистнуудтай Шэтын «Локомотив» команда наадахада ерэнхэй. Наадан удэшын 6 часһаа эхилхэ юм.**

СУХАРИҺААР СУХАРИБА

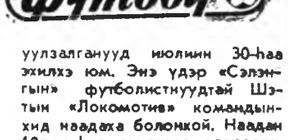

СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг манай зонын футболистнууд тэн хахадай уулзалгануудые түгэсхэбэ. Мүрысөөнэй дүн согсолжо үзэхэдэ, таба зургаан командануудай дунда түрүү һуури эзэлхэн түлөө шанга тулалдаатай наадануудые болоһон байна. Жишээнь, мүрысөөнэй таблица толгойлоод ябаһан Эрхүүгэй «Звезда» команда бүсадтаа орходоо, һайн байдалтай. Мүнөө эдэнэр гурбан — Шэтын «Локомотив», Красноярскын «Автомобилист», Хабаровскын СКА командануудта шүүгдэһэн, манай «Сэлэнгэ», Новокузнецкын «Металлург», Комсомольск-на-Амуре хотын «Амур» командануудтай тэнцэнэн байха юм.

Владивостогой «Луч», Шэтын «Локомотив», Новосибирскын «Чкаловец», Омскын «Иртыш» командануд хабарһаа хойшо хоёрдохи һуури һэлгэгдэжэ байгаад эзэлнэ. «Луч», «Чкаловец» командануд байгша оной уулзалганууд ябала һайнаар, добтолхы шэнжэтэй наада харуулжа байгаад наадажа эхилһэнинь һайшаалтай юм. Һүүлэй хэдэн уулзалгада «Лучай» футболистнууд «Чкаловец», «Океан», «Прогресс» командуудые диилэнэншье һаа, «Иртышэй», «Локомотивай» болон «Сэлэнгын» футболистнуудта шүүгдэжэ, дүрбэдэхи һуури эзэлбэ. Барнаулай «Динамо» Томскын «Томь», Комсомольск-на-Амуре хотын «Амур» командануудта айлшалхадаа, талмайн эзэдые 1:0, 3:1 гэһэн тоотойгоор илажа, урагшаа дабшаһан байгаа. Мүн Омскын «Иртышэй» футболистнууд «Саяны» командые аяар 8:1, «Лучые» 1:0 тоотойгоор шүүгэн байна.

Үнгэргэгдөөд байһан 18 уулзалгаһаа хорёод очко абаһан хэдэн командануд 7-һоо 12-дохи хүрэтэрхи һууринуудые эзэлнэ. Эдэнэрэй дунда урда жилнүүдтэ һайн наада харуулдаг Хабаровскын, Благовещенскын, Красноярскын болон бусад командануд байгша ондо һанаһанда хүрэжэ наадангүй. Бусад командануудынь таблицын һүүлшын һууринуудта сухаринхай. Тэдэнэй тоодо манай «Сэлэнгэ», «Прогресс», «Вулкан», «Сахалин» командануудые нэрэлтэй. Эндэ манай «Сэлэнгэ» бусадтаа орходоо үнинэй, дүршэлтэй боложо ябаһан аад, «үсэгэлдэрэй» командануудһаа муугаар, һали були наадажа ябахадаа, футболой нааданда дуратайшуулай зүгһөө муу сэгнэлтэдэ хүртэнэ.

«Сэлэнгын» футболистнууд һүүлшын наадануудта «Вулкан», «Океан», «Локомотив» командануудта 3:1, 2:0, 5:2 гэһэн тоотойгоор шүүгдэнэн байгаа. Тиигэжэ «Сэлэнгын» футболистнууд сухариһаар сухарижа эхилээ, юм.

Наадаһэй хоёрдохи хахадай уулзалгануд июлиин 30-һаа эхилхэ юм. Энэ үдэр «Сэлэнгын» футболистнуудтай Шэтын «Локомотив» командынхид наадажа болоншой. Наадан 18 часһаа эхилхээр харааладгдана.

Уншагшадай анхаралда мүрысөөнэй түрүүшын хахадай дүнгүүд толилогдобо.

Командануд	наадаа	шүүгээ	тэнцээ	алдаа	бүмбэгэ	очко
«Звезда» (Эрхүү)	18	12	3	3	31—13	27
«Динамо »(Барнаул)	18	11	2	5	35—13	24
«Иртыш» (Омск)	18	10	4	4	34—11	24
«Луч» (Владивосток)	18	11	2	5	30—18	24
«Океан» (Находка)	18	10	3	5	24—17	23
«Локомотив» (Шэтэ)	18	9	5	4	40—20	23
«Металлург» (Н.-Кузнецк)	18	9	4	5	35—26	22
«Чкаловец» (Новосибирск)	18	10	1	7	25—17	21
«Амур» (Благовещенск)	18	8	5	5	24—15	21
«СКА» (Хабаровск)	18	7	4	7	19—21	18
«Автомобилист» (Кр-ярск)	18	6	6	6	18—25	18
«Торпедо» (Рубцовск)	18	6	5	7	22—28	17
«Томь» (Томск)	13	6	3	9	17—19	15
«Прогресс» (Бийск)	18	6	3	9	21—28	15
«Сэлэнгэ» (Улаан-Удэ)	18	6	2	10	18—36	14
«Амур» (Ком.-на-Амуре)	18	4	6	8	14—22	14
«Вулкан» (П.-Камчатский)	18	4	5	9	18—22	13
«Сахалин» (Юж.-Сахалинск)	18	0	[illegible]	11	10—32	7
«Саяны» (Абакан)	18	0	2	16	7—54	2

ТЕЛЕВИДЕНИ

ИЮЛИИН 30-һаа АВГУСТЫН 5 ХҮРТЭТЭ

ВОСКРЕСЕНИ, 30
СССР-эй ДАЛАЙН-СЭРЭГЭЙ ФЛОДОЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Ритмическэ гимнастика. «Спортлотогой» тираж. 10.00—Үхибүүдтэ дамжуулга. 11.00—Советскэ Союзда алба хэнэб. 12.00—«Үглөөнэй почто»—хүгжэмтэ дамжуулга. 12.30—«Аяншалагшадай клуб». 13.30—Хүүгэдэй мэдээсэлэй-публицистическэ дамжуулга. 15.00—Хүгжэмтэ киоск. 15.30—«Элүүр энхэ байлга». 16.15—Мүнөөдэр—СССР-эй Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэр. СССР-эй оборонын министрэй орлогшо СССР-эй Далайн-Сэрэгэй Флодой главна командалагша, флодой адмирал, В. Н. Чернавин үгэ хэлэхэ. 16.30—Ородой фотомастер Н. П. Дмитриев тухай баримтата фильм. 17.15—Мультфильм. 17.35—Арадай уран бэлигэй телепрограммануудай «Һолонго» гэһэн уласхоорондын VIII фестиваль. (Куба). 18.00—«Худөөгэй ажал хэрэгүүд». 19.00—Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.45—Мультфильм, «История с метранпажем»—уран һайханай богони фильм. 20.35 — «Шэнэ» — уран һайханай фильм. 22.00—Время. 22.35—«Амар сайн, доктор!» 11.50—Ройк Кларк. Шоу.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — «Зарядкада зогсогты!» 9.30—«Цыганский барон» — фильм-концерт. 10.50—Киргизэй телевиденийн программ. 11.50 — Мультфильм. 12.00—Сууряан: 7 хоногой үйлэ хэрэгүүд. 12.10—«Расстрел на рассвете». Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, летчик Я. В. Смушкевичэй гашуудалта хуби заяан тухай баримтата фильм. 12.30—«Аяншалагшадай клуб». 13.30—Москвагай арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 14.00—Экран дээрэ—01 албан. 14.25—Севастополин А. В. Лунначарскийн нэрэмжэтэ ород драмын театрай «Театр» гэһэн фильм-эүжэг. фильм. 16.50—Н... жэлтэ баскетболы... да США-гай ч... —Концерт. 18.00... 18.10—Союзна... дай кинопублиц... тата фильмүүд... ниченька...» (Ук... тата фильмүүдэ... ревенские» (Куб... хроникын студи... пел и алмаз»—... фильм. (ПНР). 21... нойрсогты, багаа... Зүүн Сибирь. 21... дэмжуулга. Туриз... Время 22.35—Ам... тор! 22.55—Футб... эй чемпионат, «Д... сква)—«Спартак»... танда хабаатай... Футболоор СС... нат. «Динамо»... «Спартак». 00.50—...

ПОНЕДЕЛЬНИК, 31

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35 — Мультфильмнүүд. 10.05—Футболой шэнжэлэл. 10.35—«Шэнэ»—уран һайханай фильм. 12.00—«Ан амитедай аймагта». 16.30—«Вагнерай залһаа концерт. 17.00—«Россин гол хотонууд» гэһэн циклһээ баримтата фильм. 17.35 — «Эжы, аба, бидэ гурбан». 18.05 — Мультфильмнүүд. 18.45 — «И все-таки море»—баримтата фильм. 19.15—«Арадай уран бэлигэ». Телевизионно шэнжэлэлгэ. 19.45—Концерт. 20.00—Номгон далай дээрэхи шэнэ амисхал. 20.45—Уран һайханай богони фильмүүдэй киноальманах. 22.00—Время. 22.35 — «Ноорус-89». Дунда Азийн ба Казахстанай республикануудай театрнуудай фестиваль тухай. 23.20—Футболой шэнжэлэл.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «Встреча двух цивилизаций». 1-дэхи фильм. (Грециин телевидени, Центрнаучфильм). 9.35—Итальян хэлэн. 10.05—Циркын артистнар Ермолаевтан. 10.50 — Мультфильм. 11.45 — «Үе саг ба өөр тухайгаа». Борис Корнилов. 12.00 — «Энэнь дэлхэйн хүнүүдэй һанаае зобооно». 12.15 — «Мальчик с пальчик»—уран һайханай фильм. 13.35—Валерий Золотухин дуулаха. 14.05—«Госпожа тундра» — баримтата фильм. УЛААН-УДЭ. 17.35—«Уран зохёолшо б үе саг». Прозаик К. Карнышев. 18.35—«Забайкалийн саад». 19.05—Бай... СССР-эй арадай а... шиев дуулаха. 20... ба хуули». 20.5... нууд. МОСКВА. ... лан нойрсогты... 21.15—«Дахин шэ... оромни». Уран з... руулга. 21.50—... «Уйдхартай вальс»... мя. 22.35—«Пр... һайханай фильм. ... болоор СССР-эй ... «Днепр»—«Динамо»... 01.50—Шэнэ һонин...

ВТОРНИК АЗГ САЛЫН 1

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Уран һайханай богони фильмүүдэй киноальманах. 10.50—Хүгжэмтэ дамжуулга. 11.10—«Ноорус-89». 11.55—К. Сен-Санс. Оркестрэй хамтэ скрипкэ дээрэ гүйсэдхэгдэхэ 3-дахи номерой концерт. 12.30—Мультфильмнүүд. 16.25—Л. Бетховеной болон Ф. Листын сонадууд. 17.10 — Мультфильмнүүд. 17.50 — Баримтата фильм. 18.20 — «Амар сайн, хүгжэм!». 19.05—Советүүдтэ-сасаг! 19.35—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 19.50—Фольклорно ансамблиин концерт. 20.20—«Садовник» — уран һайханай фильм. 22.00—Время. 22.35 «Шатануд». 00.05—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 00.20—Залуу модельернүүдэй бүхэсоюзна конкурс (01.10 хүрэтэрэ).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «Встреча двух цивилизаций». 2-дохи фильм. 9.35—Адыг арадай уран бэлиг. 10.15, 12.10—Француз хэлэн. 10.45 — Мультфильм. 11.40—«Техника на службе безопасности движения поездов»—баримтата фильм. 12.00—Шэнэ һонин. 12.40—«Четыре танкиста и собака»—олон серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. «Экипаж» (Польшын телевидени). 13.35—«Каунас всегда Каунас»—баримтата фильм. УЛААН-УДЭ. 17.25—«Объездчик»—уран һайханай богони фильм. 17.55—Байгал (буряадаар). 18.20... дэй залнуудаар»... гал. 19.20—Таанз... биляар ябаха д... 19.50—«Байгалай... зар дээрэ». 20.3... нууд. МОСКВА. ... лан нойрсогты... 21.00—СССР-эй ... ведэй сесси дэ... Время. 22.35—А... зохёолнууд экран... с мезонином»—у... фильм. 23.55 — ... СССР-эй чемпио... морец»—«Спартак»... Шэнэ һонин.

СРЕДА, 2

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35 — Мультфильмнүүд. 10.15—«Шатануд». 11.45—Арадай уран бэлигэй телепрограммануудай «Һолонго» гэһэн уласхоорондын VIII фестиваль. (Куба). 12.15—Аяншалагшадай клуб. 16.30—«Гариб в стране джинов»—үхибүүдтэ фильм. 17.40—Белоруссийн хүгжэмтэ фольклорой концерт. 18.20—Мультфильм. 18.35—Баримтата фильм. 19.00—Эрдэм-техникын дэбжэлтэ ба экологи. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00—«Дуун-89». 20.20—Баримтата фильм. 20.30—«Резонанс». 22.00—Время. 22.35—А. П. Сумароков. «Амиды мэндэ байгаа саг таа». 23.50—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20—«Встреча двух цивилизаций» — гурбадахи фильм. 9.40—«Снится детство»—фильм-концерт. 10.10, 12.10—Немец хэлэн. 10.40—«Умение кидать мяч» — фильм-зүжэг. 12.00—Шэнэ һонин. 12.40 — «Четыре танкиста и собака»—олон серитэй уран һайханай фильм. 2-дохи сери. «Радость и горе». 13.35—Мультфильмнүүд. 14.00—«Опасный поворот»—уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. УЛААН-УДЭ. 17.15—«Исповедь дьявола»—баримтата фильмүүд... галта». 19.25—Б... «БАМ-ай ашаглал... даха объектнуд... носхолнууд. МОС... «Амгалан нойр... шуул!» 21.00—СС... чо Советэй сесс... —Время. 22.35—... ворот»—уран һай... 2-дохи сери. 23... времени»—барим... 00.10—Шэнэ һон...

ЧЕТВЕРГ, 3

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Амар сайн, хүгжэм!» 10.20—«Садовник» — уран һайханай фильм. 12.00—А. П. Сумароков. «Амиды мэндэ байгаа саг таа». 16.30—«Зүүн жэлнүүдэй үүн сооноо». 17.00—«Ура, у нас каникулы!»—үхибүүдтэ фильм. 18.10—«Автопортрет, Рудольф Хачатрян»—баримтата фильм. 18.40—«16-тай ба тэрэнһээ дээшэ наһатайшуулда». 19.25—Мультфильмнүүд. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00—«Сенсация» — фильм-концерт. 20.30—Ехэшүүлдэ мультфильм. 20.45—«Хараа шугам». 22.00—Время. 22.35—Испан оперын бэрхэ дуушад». 23.30—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 23.45—Ородой искусство Англида.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Би өөрынгөө бүтээһэн даляар нинидэнэб». 9.45 — Фильм-концерт. 10.30, 12.10—Испан хэлэн. 11.00—«Бидэнтэй хамта, бидэнэр шэнгеэр, бидэнэрһээ үлүүгээр хэ». 12.00—Шэнэ һонин. 12.40—«Четыре танкиста и собака»—олон серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери. «Где мы, там граница». 13.35—Мультфильмнүүд. 14.00—«Опасный поворот» — уран һайханай фильм. 2-дохи сери. УЛААН-УДЭ. 17.30—«Гор... леальманах. 18.1... 18.30—«Микрофо... бэ». 19.15—«Бур... 20.05—Ажалша... жэмтэ дамжуулг... 20.45—«Амгалан... гашуул!». 21.00—... ховно Советэй ... 22.00—Время. 22... поворот» — ур... фильм. 3-дахи с... Велоспортоор С... пионат. 00.15—Ш...

ПЯТНИЦА, 4

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35 — Мультфильмнүүд. 10.20—«Хараа шугам». 11.35—Үлэй институт. 12.35—Вадим Усмановай дуунууд. 16.30 — «Подолянка» — фильм-концерт. 17.00 — «Шрапнелью по своим»—баримтата фильм. 17.25—Мультфильм. 17.55—«Хүхёун стартнууд». 18.40—Болгариин «Антониана» хоор дуулаха. 19.00—«Эрдэм ухаан: теори, туршалга, бодото байдал». 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00—Джуна асуудалнуудта хэрэусаха. 20.30—Кинопаноорама. 22.00—Время. 22.35—Кукольна театр тухай. 23.30—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 23.45—«Ступени к Парнасу»—уласхоорондын фестиваль.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Алдагдаһан миллионууд тухай хэрэг». 9.35—«Урданай аялга һайхан дуунууд». 10.30, 11.30—Англи хэлэн. 10.50—«Клуб и досуг железнодорожников» — баримтата фильм. 11.10 — Мультфильмнүүд. 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10—Ритмическэ гимнастика. 21.40—«Четыре танкиста и собака»—олон серитэй уран һайханай фильм. 4-дахи сери. «Собачий коготь». 13.35—Мультфильмнүүд. 14.00 — «Опасный поворот»—уран һайханай фильм. 3-дахи сери. УЛААН-УДЭ. 17.25 — Мультфильм. 17.35—«Одохон»—киноальманах. 18.25 —«Аяганга». —телеальманах (буряадаар). 19.05—Буряад ор... нууд. 20.05—«Эк... бори. 20.35—Бух... политическэ «Фити... нал. МОСКВА. ... лан нойрсогты... 21.00—СССР-эй ... ведэй сесси дэ... Время. 22.35—А... зохёолнууд экран... с мезонином»—у... фильм. 23.55 — ... СССР-эй чемпио... морец»—«Спартак»... Шэнэ һонин.

СУББОТО, 5

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—Гэрэй академи. 10.05—Жэлэй дүрбэн саг. Август. 11.05—Мультфильм. 11.40—Удмуртын АССР-эй Гүрэнэй дуу, хатарай «Италмас» ансамблин концерт. 12.30—«Социалис оронуудта». 13.00—«Очевидное-невероятное» гэһэн дамжуулга. 14.05—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 14.20—«Голоса звезд» гэһэн дуушадай бүлэгэй концерт. (Канада). 15.15 — Мультфильмнүүд. 16.00—Суббото—түрэлхидэй үдэр. 17.30—«Проделки сорванца»—үхибүүдтэ фильм. 18.40—«Возьму себе боль твою»—баримтата фильм. 19.20—Уласхоорондын шэнжэлэл. 20.20—Василий Шукшинай фильмүүд болон рольнуд. «Странные люди»—уран һайханай фильм. 22.00—Время. 22.35—Кукольна театр тухай. 23.35—«Мюзик Саммит» «хүгжэмтэ рингдэ». Хиросима ба Нагасаки хотонууд дээрэ атомна бомбо хаяһан үдэртэ зорюулагдаһан уласхоорондын ябуулга.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Худөөгэй ажал хэрэгүүд. 10.15—«Харгын аюулгүй байдалые сахиха». 10.20 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Черноморец» — «Спартак». 12.00—НТМ: мэдээсэлэй дамжуулга. 12.15—Мультфильм. 12.25—«Капитан «Пилигрима»—уран һайханай фильм. 14.00—Шэнэ һонин. 14.10 — «Александру Лэпушняну» — фильм-оперо. 15.45—Эстониин ССР-эй Гостелерадио. Залуу хүтэлбэрилэгшэдэй... —«Жениться — не... Белоруссийн Гүрэ... палын нэрэмжэтэ... скэ театрай филь... —«16-тай ба тэрэ... наһатайшуулда». ... фильм. 19.05—«П... шале Коневе» ... фильм. 20.45—«А... согты, багашуулл... эй Верховно Со... дээрэ. 22.00—Вре... «Под куполом ... һайханай фильм. ... дохи сери. 00.50—...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто

КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Түрүүлэгшэ Михаил Сергеевич Горбачев ган гасуурта өгөөр дайрагдаһан РСФСР-эй автономито республикануудай, хизаарнуудай түлөөлэгшэдтэй июлиин 27-до уулзаба. Энэ уулзалга дээрэһээ бэшэгдэнэн ТАСС-ай мэдээсэл газетын мүнөөдэрэй номерой нэгэдэхи хуудаһанда нинтэлэгдэбэ. РСФСР-эй Верховно Советэй арбадахи сесси тухай материал, мүн энэ хуудаһанда газетын уншагшадай анхаралда үгтэбэ.

Республикын промышленна, барилгын, хэлхээ холбооной, худалдаа наймаанай, хүн зонай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай арбан хоёрдохи табан жилэй даабринуудые урагшатай бэлүүлхэ талаар социалис мүрысөөнэй 1989 оной түрүүшын хахад жилэй дүнгүүдые КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, республикын профсоюзуудай совет, ВЛКСМ-эй обком хараха үзэбэ. Энэ хуудаһанда тус тоготоол барлагдаа.

Хурамхаанай районой ажахынуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ харюусалгатай худэлмэрнин хэрэмхитэйгээр ябуулагдажа байһан тухай хөөрэһэн Роберт Газзовай репортаж номерто байха.

Газетын мүнөөдэрэй номерой хоёрдохи хуудаһанда Госкомстадай лэгдэбэ.

Худэлмэришэ... хай бэшэнэн ... репортаж ... хуудаһанда ...

Газетын ... рой дүрбэдэхи ... ралтын үдэр ... заншалта шо... зорюулагдаһай...

Редакцийн...
Р. Б. Г...

Кино, театрнуудта

ГАСТРОЛИ ДРАМТЕАТРА КРАСНОЗНАМЕННОГО ТИХООКЕАНСКОГО ФЛОТА (в помещении Русского театра драмы)
«Похищение из гарема»— в 19-30.

БУРЯТСКАЯ ФИЛАРМОНИЯ
В театре оперы и балета — Концерт «Хора Хоккайдо»— в 20.

«ДРУЖБА»
«Девочка ищет отца»— в 10, «Танцуй, танцуй!» (2 с.)— в 12, 15, 18-10, Одиночное плавание»— в 20-50 (удл.).

«РОДИНА»
Мультфильмы — в 10, 16-40, «Танцуй, танцуй!» (2 с.)— в 11-20, 14, 18-10, 20-50.

«ПРОГРЕСС»
Красный зал —«Крокодил Данди-II» (2 с.)— в 10, 12-40, 15-20, 18-10, 20-40. Зеленый зал —«Роковая ошибка»— в 10, 14, 21-30, «ЧП» районного масштаба»— в 12-10, 16, 17-50, 19-40.

«ЭРДЭМ»
Мультфильмы — в 9-40, 14-50, «Человек с бульвара капуцинов»— в 11-, 18-10, 21-50, «Роман с камнем»— в 12-50, 16-10, 20.

«ОКТЯБРЬ»
«Школьный призрак»— в 9-40, «Танцор диско» (2 с.)— в 11-20, 13-40, 16-10, 18-40, 21.

Видеозал «ОКТЯБРЬ»
«Баллада о солдате»— в 14-40, «Приключение Квентина Дорварда, стрелка гвардии»— в 16, «Возвращение к истоку»— в 18-50, 17-40, «Кратус Һургуулиин ... томобильнуудай ... 30.

Видеозал «ЛУ...»
«Белый клык»... полнолуния»— ... дение»— в 20...

«ВОСТОК»
Сборник м... моменцев, Юрий 13-30. «Она и ... льников болон —в 15, 18, 20... ий оньһон тех... но.

«БАЙКАЛ»
«Ходжа из П... «Гулящие лю... — в 18-30, 20-...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76; отделы; партийной жизни и пропаганды—2-60-91—2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации—2-34-05, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95. собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35 Н-03517. Н-175. Индекс 04613.